

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PA-1716

[Total No. of Pages : 2

[5952]-101

F.Y. B.Com.

111 : COMPULSORY ENGLISH - I

Prescribed Text : Success Avenue

(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - I)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions: 1) *All questions are compulsory.*

2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt ANY THREE of the following in about 100 words each: [15]

- a) Draw a character sketch of Lushkov from the story 'The Beggar'.
- b) How did Skvortsov and Olga change the Mindset of Lushkov?
- c) What is 'black money' and how it is produced?
- d) How does 'black money' affect economy?
- e) How did the Nightingale cause the red rose to blossom?

Q2) Attempt ANY THREE of the following in about 100 words each: [15]

- a) What has Muhammad Yunus done to alleviate poverty in Bangladesh?
- b) What is the connection between banking, democracy and peace as seen in the life of Muhammad Yunus?
- c) Describe the end of the journey in the poem 'Up - Hill'?
- d) How does the poet express the feeling of anxiety and expectation in the poem 'Up - Hill'?
- e) How does the poet explain the significance of being calm in the poem 'Stay Calm'?

P.T.O.

Q3) Attempt ANY TWO of the following: [20]

- a) You have invited your new friend for your birthday party, Introduce him/her to your parents and vice-versa. Write a dialogue.
- b) Nita meets her friend Geeta after a long time. They discuss about their career plans. Write a conversation using greetings and responses to greetings.
- c) What is a group discussion? Describe the elements of a group discussion.
- d) Develop a group discussion on the use of electric vehicles by anticipating five arguments and probable responses to them from the participants.

Q4) Attempt ANY FOUR of the following: [20]

- a) Explain briefly the Interview Techniques.
- b) Imagine that you are facing an interview for the post of ‘Assistant Manager’ in a multinational company. Anticipate any five questions and write your responses to them.
- c) Imagine that you are a candidate for a campus interview; write answers to the following questions.
 - i) Tell us about your educations qualification.
 - ii) How will you contribute to us in promoting quality.
- d) What is presentation? What are the types of it?
- e) Write two expressions of each of the following while making a presentation:
 - i) Opening remarks.
 - ii) Inviting questions.
- f) Write a note on the ‘Language of presentations’.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PA-2706

[Total No. of Pages : 5

[5952]-102A

F.Y. B.Com.

112 : FINANCIAL ACCOUNTING (Paper - I)

(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - I)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figure to the right indicates full marks.*

Q1) A) Fill in the Blanks (5 Out of 7) :

[5]

- i) In Single Entry System, it is not possible to prepare :
 - a) A Trial Balance
 - b) A Trading and Profit and Loss Account
 - c) A Receipts and Payments Account
 - d) None of the Above
- ii) An expense paid in advance is called as
 - a) General Expenses
 - b) Prepaid Expenses
 - c) Unpaid Expenses
 - d) All of the above
- iii) Internal Liabilities are paid after the payment of _____ Liabilities
 - a) External Liabilities
 - b) Trial Balance
 - c) Assets
 - d) Credit
- iv) Under piecemeal distribution, Realisation profit or Loss in distributed in _____ ratio.
 - a) Profit Sharing
 - b) Gain
 - c) Loss
 - d) None of the above

P.T.O.

- v) GST is a _____ type of tax.
- Direct
 - Indirect
 - Depends on the type of Goods and Services
 - None of the above
- vi) Anticipate no profits and provide for all possible losses. This is essence of _____ accounting principle.
- Dual Aspect Principle
 - Materiality Principle
 - Timeliness Principle
 - Conservatism Principle
- vii) H.R.A stands for
- Human Resource Accounting
 - Human Relationship Audit
 - Human Profit Association
 - All of the above

B) Match the Pair (5 Out of 7) : [5]

Group 'A'	Group 'B'
i) Accounting Equation	a) Year after year same methods of valuation of assets is followed
ii) Single Entry System	b) An Indefinite Life Of Business
iii) Statement of Affairs	c) Opening Capital Balance
iv) GST	d) Record transactions measurable only in Monetary Terms
v) Money Measurement Concept	e) Goods and Service Tax
vi) Consistency	f) Assets = Capital + Liabilities
vii) Going Concern Concept	g) Only one Effect of Every Transaction

Q2) Write Short Notes (Any 2 out of 4) :

[10]

- a) Statement of Affairs
- b) Features of Single Entry System
- c) Money Measurement Concept
- d) Order of Payment, under piecemeal distribution.

Q3) Asha, Usha and Nisha were in Partnership sharing Profits and Losses in the Ratio of 2:1:1 respectively. They decided to dissolve the business on 31st December, 2018. On which date their Balance Sheet as follows :

Liabilities	Amount (Rs)	Assets	Amount (RS)
Capital A/C's :		Cash in Hand	20,000
Asha	2,00,000	Debtors	1,80,000
Usha	1,10,000	Stock	1,70,000
Nisha	50,000	Plant and Machinery	1,30,000
General Reserve	40,000	Land and Buildings	3,10,000
Income Tax	20,000		
Creditors	2,34,000		
Bills Payable	1,56,000		
Total	8,10,000	Total	8,10,000

The Assets were realized piecemeal as follows :

- a) On 1st January, 2019 - Rs. 30,000
- b) On 31st January, 2019 - Rs.4,22,000
- c) On 15th February, 2019 - Rs. 1,64,000
- d) On 15th March, 2019 - Rs. 1,16,000

It was agreed that cash should be distributed as and when realized. Dissolution Expenses were originally provided for an estimated amount to Rs. 10,000. The actual Expenses amounted to Rs. 6,000 spent on 15th March, 2019.

Prepare :

- i) The Statement Showing Surplus Capital. **[7]**
- ii) The Statement showing distribution of Cash. **[8]**

Q4) Mr. Pratap maintains his Books by Single Entry System. His cash Book for the year ended 31st March, 2019 was as follows : **[15]**

Summary of Cash Book

Receipts	Amount (Rs.)	Payments	Amounts (Rs.)
To Balance B/D	24,600	By Investment	4,000
To Sales	17,400	By Pratap's Drawings	13,000
To Debtors	71,400	By Purchases	14,600
To Bills Receivables	30,600	By Creditors	57,800
To Interest	3,000	By Bills Payable	15,000
To Pratap's Capital	20,000	By Wages	34,600
To Balance C/D	7,460	By Carriage Inward	2,700
		By Postage	1,100
		By Salaries	24,000
		By Rent and Taxes	1,860
		By Insurance	1,400
		By Printing and Stationery	4,400
Total	1,74,460	Total	1,74,460

Particulars of Assets and Liabilities were as follows :

Assets and Liabilities	01.04.2018	31.03.2019
Investment	30,000	34,000
Stock	27,400	58,600
Debtors	42,000	50,000
Bills Receivables	28,000	36,000
Creditors	62,000	58,000
Bills Payable	14,000	18,000
Plant and Machinery	90,000	85,000
Furniture	7,000	6,200

Adjustments :

- a) A Provision of Rs. 2,500 was necessary on Debtors for Doubtful Debts.
- b) Outstanding Wages were Rs. 3,000 and Outstanding Salary Rs. 1,400.
- c) Insurance was paid for one year ending on 30th September, 2019.
- d) An Advertising Bill was payable amounting to Rs. 800.

Prepare :

- i) Statement of Affairs [7]
- ii) Trading, Profit and Loss A/C for the year ended 31/03/2019 and Balance Sheet as on that date. [8]

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

PA-1718

[Total No. of Pages : 4

[5952]-103

F.Y.B.Com.

**113 : BUSINESS ECONOMICS (MICRO) - I
(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - I)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *Q.No. 1 and Q.No.6 are compulsory.*
- 2) *Solve any 3 (Three) questions from the remaining question nos. 2, 3, 4 and 5.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the Blanks (Any 5) :

[5]

i) _____ is a tool of Economic analysis.

[Firm, Industry, Schedule, Profit]

ii) Maximum profit is the _____ goal of the firm.

[Social, Economical, Political, Religious]

iii) Cardinal Utility is measured in terms of _____.

[Kilogram, Utils, Quintal, Tons]

iv) Law of equi-marginal utility is based on _____ utility approach.

[Cardinal, Ordinal, Analytical, Essay]

v) The demand curve is a _____ sloping.

[Positive, Horizontal, Negative, Parallel to 'oy' axis]

vi) The functional relationship between input and out put is called _____.

[Demand function, Supply function, Cost function, Production function]

P.T.O.

B) Match the following pairs. [5]

Group 'A'

Group 'B'

i) Tool for Economic analysis	a) Utils
ii) Non-economic goal	b) Equations
iii) Utility	c) Social responsibility
iv) Gossen's first Law	d) Studies Individual Industries and commodities
v) Micro Economics	e) Law of diminishing marginal utility

Q2) Explain the meaning and scope of Business Economics. [15]

Q3) What is indifference curve? Explain the characteristics of indifference curve.[15]

Q4) Explain the law of demand with diagram. [15]

Q5) Explain in detail the law of variable proportions. [15]

Q6) Write Short Notes on (Any Three) : [15]

- a) Economic goals
- b) Consumer equilibrium
- c) Elasticity of demand
- d) Supply
- e) Internal economies

Total No. of Questions : 6]

PA-1718

[5952]-103

F.Y.B.Com.

113 : व्यावसायिक अर्थशास्त्र (सुक्ष्मलक्षी) - I
(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - I)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना : 1) प्रश्न क्रमांक 1 आणि 6 अनिवार्य आहेत.
2) उर्वरित प्रश्न क्रमांक 2, 3, 4 आणि 5 पैकी कोणतेही तीन सोडवा.
3) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
4) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पाहावी.

प्रश्न 1) अ) रिकाम्या जागा भरा. (कोणत्याही 5) [5]

i) हे आर्थिक विश्लेषणाचे साधन आहे.

[उद्योगसंस्था, उद्योग, अनुसूचि, नफा]

ii) महत्तम नफा हे उत्पादनसंस्थेचे धैय्य आहे.

[सामाजिक, आर्थिक, राजकिय, धार्मिक]

iii) उपयोगिता '.....' या परिमाणात मोजली जाते.

[किलोग्रॅम, युटिल्स, क्विंटल, टन]

iv) समसीमांत उपयोगितेचा नियम दृष्टीकोणावर आधारित आहे.

[अंकदर्शक, क्रमदर्शक, विश्लेषणात्मक, निबंधात्मक]

v) मागणीचा वक्र उताराचा असतो.

[धनात्मक, क्षितीजसमांतर, ऋणात्मक, 'oy' अक्षाला समांतर]

vi) आदान आणि प्रदान यातील कार्यात्मक संबंधाला असे म्हणतात.

[मागणी फलन, पुरवठा फलन, खर्च फलन, उत्पादन फलन]

ब) योग्य जोडया लावा. [5]

गट 'अ'	गट 'ब'
i) आर्थिक विश्लेषणाचे साधन	अ) युटिल्स
ii) आर्थिकेत्तर धैर्य	ब) समिकरण
iii) उपयोगिता	क) सामाजिक जबाबदारी
iv) गॉसेनचा पहिला नियम	ड) विशिष्ट उद्योग आणि घटकांचा अभ्यास
v) सूक्ष्मलक्षी अर्थशास्त्र	इ) घटत्या सीमांत उपयोगितेचा नियम

प्रश्न 2) व्यावसायिक अर्थशास्त्राचा अर्थ आणि व्याप्ती स्पष्ट करा. [15]

प्रश्न 3) समवृत्ती वक्र म्हणजे काय? समवृत्ती वक्राची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. [15]

प्रश्न 4) मागणीचा नियम स्पष्ट करा. (आकृतीसह) [15]

प्रश्न 5) बदलाया प्रमाणाचा नियम सविस्तर स्पष्ट करा. [15]

प्रश्न 6) टीपा लिहा (कोणत्याही तीन) [15]

- अ) आर्थिक ध्येये
- ब) उपभोक्त्याचे संतोषाधिक्य
- क) मागणीची लवचिकता
- ड) पुरवठा
- इ) अंतर्गत बचती

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PA-1719

[Total No. of Pages : 4

[5952]-104

F.Y. B.Com.

114 - A : BUSINESS MATHEMATICS & STATISTICS - I

(2019 Credit Pattern) (Semester - I)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All Questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.
- 3) Use of simple calculator is allowed.

Q1) A) Fill in the blanks with suitable choice (Any five): [5]

- a) The sum which is repaid with interest is called _____.
 - i) Principal
 - ii) Present value
 - iii) Interest
 - iv) Amount
- b) EMI stands for _____.
 - i) Equal Money Instalment
 - ii) Equated Monthly Instalment
 - iii) Equal Monthly Instalment
 - iv) Easy Money Instalment
- c) Shareholders received _____ on their capital.
 - i) Interest
 - ii) Dividend
 - iii) Rent
 - iv) Commission
- d) SIP is _____ investment.
 - i) Lump Sum
 - ii) Periodic
 - iii) Fixed
 - iv) One Time
- e) _____ is the selected set of data under consideration of study.
 - i) Sample
 - ii) Population
 - iii) Census
 - iv) All of the above

P.T.O.

Q3) Solve any three from the following:

[15]

- a) Find the compound interest on ₹ 50,000 at 8% p.a. for 3 years.
- b) Find out how many units of mutual funds has purchased by Sunil if he invested ₹ 20,000 in Reliance mutual fund with N.A.V. of ₹ 40 each. There is no entry load in transaction.
- c) Find the mean of the following frequency distribution.

Weight (kg)	0-10	10-20	20-30	30-40	40-50
No. of students	1	3	10	4	2

- d) What is SRSWR and SRSWOR?
- e) Explain scope of statistics in management science.

Q4) Solve any three from the following:

[15]

- a) Find EMI on a loan of 5,00,000 to be paid in 2 years at 12% p.a. on the outstanding amount at the beginning of each month.
- b) Find the mode of the following frequency distribution:

Class	0-20	20-40	40-60	60-80	80-100
Frequency	4	8	9	20	9

- c) Compute the range and the coefficient of range for the data given below:
100, 24, 14, 105, 21, 35, 106
- d) State merits and demerits of mean.

- e) The frequency distribution of marks obtained by 100 students in F.Y. B.COM. is given below:

Marks	0-19	20-39	40-59	60-79	80-99
No. of students	8	26	24	12	5

Answer the following questions:

- i) State the type of classification.
- ii) Find the class-mark of 2nd class.
- iii) State the class boundaries of 3rd class.
- iv) Find the class width of fourth class.
- v) Find the number of students getting marks less than 79.

Q5) Solve the following: [10]

- a) Find the median of the following frequency distribution: [5]

Marks	10-30	30-50	50-70	70-90	90-110
No. of Students	10	40	80	35	15

- b) Compute standard deviation from the following data: [5]

2, 3, 5, 2, 7, 5, 7, 6, 11, 12

OR

- b) Draw histogram of the following frequency distribution: [5]

Marks	0-10	10-20	20-30	30-40	40-50
No. of students	4	12	18	16	3

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PA-1720

[5952]-105

[Total No. of Pages : 4

First Year B.Com.

**114 B : COMPUTER CONCEPTS AND APPLICATION - I
(CBCS 2019 Pattern) (Semester - I)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All Questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Solve the following.

A) Select correct option for the following (Any five): **[5×1=5]**

i) Which of the following is not valid version of MS-Office?

a) Office XP	b) Office Vista
c) Office 2007	d) None of above

ii) Borders can be applied to

a) Cells	b) Paragraph
c) Text	d) All the above

iii) Portrait and Landscape are used in

a) Page Orientation	b) Paper size
c) Page Layout	d) All of above

iv) Which device is required for the Internet connection?

a) Joystick	b) Modem
c) CD Drive	d) NIC card

v) ALU is

a) Arithmetic Logic Unit	b) Array Logis Unit
c) Application Logic Unit	d) None of above

vi) MICR stands for

a) Magnetic Ink Character Reader
b) Magnetic Ink Code Reader
c) Magnetic Ink Cases Reader
d) None

P.T.O.

- B) Answer True or False of the following (any 5): [5×1=5]
- i) Windows is a not an operating system.
 - ii) Page settings are used for setup of a page.
 - iii) Monitor is a Input device.
 - iv) Pen Drive is used for data storage.
 - v) Modem is used for Internet Connectivity.
 - vi) MCA free software is used as a Antivirus Software.

- Q2)** Attempt any Four of the following: [4×5=20]
- a) Explain functions of Computer.
 - b) What is the difference between Virus and Antivirus.
 - c) Explain features of MS-Excel.
 - d) What is the difference between LAN and WAN.
 - e) What are the advantages of E-Commerce?

- Q3)** Attempt any Four of the following: [4×5=20]
- a) What is operating system? Explain its types.
 - b) Explain one Input device amnd one output device in detail.
 - c) How to use spell check in MS-Word.
 - d) What is Web Browsers? Explain any one Web Browser.
 - e) Explain Functions of E-Commerce.

- Q4)** Write short notes on (any 5): [5×4=20]
- a) Inkjet Printer.
 - b) Types of Viruses.
 - c) Mail Merge.
 - d) Charts in Powerpoint.
 - e) Network Topology.
 - f) Modem.

- ब) खालीलपैकी चूक किंवा बरोबर ते लिहा. (कोणतेही पाच) [5×1=5]
- Windows ही Operating system नाही.
 - Page settings हे page setup साठी वापले जाते.
 - Monitor हा input device आहे.
 - Pendrive data storage साठी वापरला जातो.
 - Internet connectivity साठी modem वापरला जातो.
 - MCA free software हे Antivirus software म्हणून वापले जाते.

प्र.2) पुढीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा. [4×5=20]

- Computer ची कार्ये लिहा.
- Virus आणि antivirus मधील फरक स्पष्ट करा.
- MS-Excel ची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- LAN आणि WAN मधील फरक स्पष्ट करा.
- E-Commerce चे फायदे कोणते?

प्र.3) पुढीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा. [4×5=20]

- Operating system म्हणजे काय? त्याचे प्रकार स्पष्ट करा.
- कोणताही एक Input device व Output device स्पष्ट करा.
- MS-Word मध्ये Spell check कसे वापरावे.
- Web Browsers म्हणजे काय? कुठलाही एक Web browser स्पष्ट करा.
- E-Commerce ची कार्ये स्पष्ट करा.

प्र.4) टिपा लिहा. (कोणत्याही पाच) [5×4=20]

- Inkjet Printer.
- Types of Viruses.
- Mail Merge.
- Charts in Powerpoint.
- Network Topology.
- Modem.

Total No. of Questions : 8]

SEAT No. :

PA-1721

[Total No. of Pages : 4

[5952]-106

F.Y. B.Com.

115 A : ORGANISATIONAL SKILLS DEVELOPMENT - I

(2019 Pattern) (Semester - I)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *Question No. 1 and 8 are compulsory.*
- 2) *Answer any three questions from question no. 2 to 7.*
- 3) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) a) Fill up the blanks: [7]

- i) The place where an office is established is known as the _____.
- ii) _____ is a group of people who are co-operating under the direction of leadership for the accomplishment of a common end.
- iii) _____ is a way of work which moves from one employee to another and one department to another.
- iv) _____ means converting hard copy or non-digital records into digital format.
- v) _____ is the oldest as well as the most common type of organisation.
- vi) _____ management is a crucial aspect of survival for any company.
- vii) _____ can be either a tangible object of digital information which has value to an organisation.

b) True or False: [7]

- i) Committee organisation is useful for organisation.
- ii) Record keeping is not a function of modern office.
- iii) A noisy place is always an efficient office.
- iv) Employee manual is also called as procedure manual.
- v) Office is an information centre.
- vi) Office is related work and not with place and person.
- vii) Management is not a skill indealing with organisational problems.

P.T.O.

- Q2)** a) State the characteristics of the office lighting. [4]
b) Explain the functions of modern office. [10]
- Q3)** a) State the principles of office layout. [7]
b) Explain the principles of record management. [7]
- Q4)** a) State the significance of Flow of Work. [4]
b) Explain the types of office organisation. [10]
- Q5)** a) Explain the elements of office management. [7]
b) Explain the aims of scientific office management. [7]
- Q6)** a) State the characteristics of office work. [4]
b) Explain the utility of Digitalisation of records. [10]
- Q7)** a) State the types of manuals. [7]
b) Explain the difficulties of Flow of Work. [7]
- Q8)** Write short notes (Any Two): [14]
a) Functions of Office Management.
b) Employee Manual.
c) Needs of Records Management.
d) Kinds of artificial ventilation.

Total No. of Questions : 8]

PA-1721

[5952]-106

F.Y. B.Com.

115A : ORGANISATIONAL SKILLS DEVELOPMENT - I

(2019 Pattern) (Semester - I)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :-
- 1) प्रश्न क्र. 1 आणि प्रश्न क्र. 8 सक्तीचे आहेत.
 - 2) प्रश्न क्रमांक 2 ते प्रश्न क्र. 7 मधील कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा.
 - 3) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 4) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) अ) रिकाम्या जागा भरा.

[7]

- i) ज्या ठिकाणी व्यावसायिक कार्य पार पाडली जातात त्या ठिकाणास म्हणतात.
- ii) म्हणजे व्यक्तींचा असा समुदाय की, जो पुढाऱ्याने दिलेल्या आदेशानुसार सामान्य उद्दिष्ट्यांच्या पूर्ततेकरिता सहकार्याने प्रयत्न करतो.
- iii) हा कामाचा एक मार्ग आहे, जो एका कर्मचाऱ्याकडून दुसऱ्याकडे आणि एक विभागातून दुसऱ्या विभागात जात असतो.
- iv) दस्तऐवजांची इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने प्रत तयार करून राखून ठेवण्यास दस्तऐवजाचे भौतिक स्वरूपास असे म्हणतात.
- v) हा संघटनेचा जुना व सर्वसामान्य प्रकार आहे.
- vi) व्यवस्थापन हे कोणत्याही कंपनीच्या अस्तित्वासाठी महत्त्वपूर्ण बाब असते.
- vii) एक तर मूर्त वस्तू किंवा अंकीकरण माहिती असू शकते ज्यास संस्थेचे मूल्य असते.

ब) चुक की बरोबर ते लिहा.

[7]

- i) समिती संघटन हे संघटनेसाठी उपयुक्त आहे.
- ii) दफ्तर जतन हे आधुनिक कार्यालयाचे कार्य नाही.
- iii) गोंगाट करणारे ठिकाण हे नेहमीच एक कार्यक्षम कार्यालय असते.
- iv) कर्मचारी माहिती पुस्तिकेलाच कार्यपद्धती माहितीपुस्तिका असेही म्हणतात.
- v) कार्यालय हे माहिती केंद्र असते.
- vi) कार्यालयाचा संबंध कामाशी आहे, जागा व व्यक्तीशी नाही.
- vii) व्यवस्थापन हे संघटनात्मक समस्यांना तोंड देण्याचे कौशल्य नाही.

- प्र.2) अ) कार्यालय प्रकाशव्यवस्थेची वैशिष्ट्ये विशद करा. [4]**
 ब) आधुनिक कार्यालयाची कार्ये स्पष्ट करा. [10]
- प्र.3) अ) कार्यालयाच्या अंतर्गत रचनेची तत्वे विशद करा. [7]**
 ब) दफ्तर व्यवस्थापनाची तत्वे स्पष्ट करा. [7]
- प्र.4) अ) कार्यालयीन कार्यप्रवाहाचे महत्व सांगा. [4]**
 ब) कार्यालय संघटनेचे प्रकार स्पष्ट करा. [10]
- प्र.5) अ) कार्यालय व्यवस्थापनाचे घटक विशद करा. [7]**
 ब) शास्त्रीय कार्यालयीन व्यवस्थापनाचे उद्देश स्पष्ट करा. [7]
- प्र.6) अ) कार्यालयीन कामकाजाची वैशिष्ट्ये विशद करा. [4]**
 ब) दस्तऐवज संगणात्मक अंकीकरणाची उपयुक्तता स्पष्ट करा. [10]
- प्र.7) अ) कार्यालय माहितीपुस्तिकेचे प्रकार विशद करा. [7]**
 ब) कार्यप्रवाहातील अडचणी स्पष्ट करा. [7]
- प्र.8) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [14]**
 अ) कार्यालय व्यवस्थापनाची कार्ये
 ब) कर्मचारी माहितीपुस्तिका
 क) दफ्तर व्यवस्थापनाची गरज
 ड) कृत्रिम वायुवीजनाचे प्रकार

Total No. of Questions : 8]

SEAT No. :

PA-1722

[Total No. of Pages : 4

[5952]-107

F.Y. B.Com.

BANKING & FINANCE

**115 (b) : Fundamentals of Banking - I
(2019 Pattern) (Semester - I)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *Question No. 1 is compulsory.*
- 2) *Solve any three Questions from Q.No.2 to Q.No.7.*
- 3) *Question No. 8 is compulsory.*
- 4) *Figures to the indicates full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks: (Any 7) [7]

- i) Fixed deposit in commercial bank can be done for a maximum period of _____ years.
 - a) 5 years
 - b) 7 years
 - c) 10 years
 - d) 25 years
- ii) _____ is validity period of cheque.
 - a) 4 months from the date of issue
 - b) 3 months from the date of issue
 - c) 1 month from the date of issue
 - d) Unlimited
- iii) MICR means _____.
 - a) Magnetic Ink Character Recognition
 - b) Metalic Ink Character Reader
 - c) Micro Ink Character Reader
 - d) Multiple Ink Character Reader
- iv) Fixed deposit and recurring deposits are _____.
 - a) Repayable on demand
 - b) Not Repayable
 - c) Repayable after death of depositor
 - d) None of the above
- v) Fixed deposits have _____ facility.
 - a) Nomination facility
 - b) Nomination facility with the permission of Bank Chairman
 - c) Nomination facility by taking special permission from bank
 - d) Nomination facility on the day of closing
- vi) _____ is the maximum limit per transaction in NEFT.
 - a) 1,00,000/-
 - b) 50,000/-
 - c) 1,50,000/-
 - d) 2,00,000/-
- vii) Bank provide loan for _____.
 - a) Home
 - b) Car
 - c) (a) and (b) both
 - d) None of the above

P.T.O.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PA-1723

[5952]-108

[Total No. of Pages : 2

First Year B.Com.

115 C : ELEMENTS OF COMMERCIAL GEOGRAPHY - I
(2019 CBCS Pattern) (Semester - I)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All Questions are compulsory.*
- 2) *Neat diagram must be drawn wherever necessary.*
- 3) *Use of map stencils is allowed.*
- 4) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Write the answers of following questions in 20 words (Any Eight): [16]

- a) Write the definition of Commercial Geography.
- b) Give any two application of Commercial Geography.
- c) Give any two examples of secondary economic activity.
- d) What is meant by primary economic activity?
- e) In which economic activity, fishing, mining and agricultural activities are included?
- f) Give any two examples of non-renewable energy resources.
- g) Give any two causes of deforestation.
- h) What is a renewable resource?
- i) State any two advantages of optimum population.
- j) Define Migration.

Q2) Write a short note in about 50 words each (Any Three): [18]

- a) Approaches of Commercial Geography.
- b) Secondary economic activity.
- c) Renewable resources.
- d) Over population.

Q3) Write the answers of following questions in 100 words (Any Two): [16]

- a) Explain Equatorial evergreen forest.
- b) Write the nature, scope and importance of commercial geography.
- c) Give the advantages of migration.

Q4) Write the answers of following questions in 300 words (Any one): [20]

- a) Elaborate the physical and cultural factors affecting human economic activities.
- b) State the characteristics of Indian population.

P.T.O.

Total No. of Questions : 4]

PA-1723

[5952]-108

First Year B.Com.

115 C : ELEMENTS OF COMMERCIAL GEOGRAPHY - I
(2019 CBCS Pattern) (Semester - I)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
 - 2) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढाव्यात.
 - 3) नकाशा स्टॅन्सिल वापरण्यास परवानगी आहे.
 - 4) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 20 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही आठ) [16]

- अ) व्यापारी भूगोलाची व्याख्या लिहा.
- ब) व्यापारी भूगोलाचे कोणतेही दोन उपयोग सांगा.
- क) द्वितीय श्रेणीच्या व्यवसायाची कोणतीही दोन उदाहरणे द्या.
- ड) प्राथमिक श्रेणीचे आर्थिक व्यवसाय म्हणजे काय ?
- इ) मासेमारी खानकाम व शेती हे व्यवसाय कोणत्या आर्थिक श्रेणीच्या व्यवसायात समाविष्ट होतात ?
- फ) अपुनर्नविकरणीय ऊर्जा साधन संपत्तीची कोणतेही दोन उदाहरणे द्या.
- य) जंगलांच्या ज्हासाची दोन कारणे द्या.
- र) पुनर्नविकरणीय साधनसंपत्ती म्हणजे काय ?
- ल) पर्याप्त लोकसंख्येचे कोणतीही दोन फायदे सांगा.
- व) स्थलांतराची व्याख्या लिहा.

प्र.2) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 50 शब्दांत टिपा लिहा. (कोणत्याही तीन) [18]

- अ) व्यापारी भूगोलाच्या अभ्यास पद्धती
- ब) द्वितीयक आर्थिक श्रेणीचे व्यवसाय
- क) पुनर्नविकरणीय साधन संपदा
- ड) अतिरिक्त लोकसंख्या

प्र.3) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 100 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणत्याही दोन) [16]

- अ) विषुववृत्तीय सदाहरीत जंगलांचे वर्णन करा.
- ब) व्यापारी भूगोलाचे स्वरूप व्याप्ती व महत्व लिहा.
- क) स्थलांतराचे फायदे सांगा.

प्र.4) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 300 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही एक) [20]

- अ) मानवी आर्थिक क्रियांवर परिणाम करणारे प्राकृतिक व सांस्कृतिक घटक विस्ताराने लिहा.
- ब) भारतीय लोकसंख्येची वैशिष्ट्ये सांगा.

Total No. of Questions : 8]

SEAT No. :

PA-1724

[5952]-109

[Total No. of Pages : 4

F. Y. B.Com.

**115-D:DEFENCE ORGANIZATION AND MANAGEMENT IN INDIA - I
(2019 Pattern) (Semester - I)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *Question No. 1 and 8 are compulsory.*
- 2) *Answer any three from question No. 2 to 7.*
- 3) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill up the blanks/Multiple choice question: [14]

- i) Army is organized in to _____ commands.
 - a) Six
 - b) One
 - c) Seven
 - d) Five
- ii) An army division is the _____ striking force in the field.
 - a) Small
 - b) Largest
 - c) Big
 - d) Old
- iii) _____ is the Full form of NCC.
 - a) National Commando Corps
 - b) National Cadet Corps
 - c) National Community Corps
 - d) National College Corps
- iv) The Indian Air Force is Headed by the _____ with it Headquarters.
 - a) Chief of the Air Staff
 - b) Chief of the Navel Staff
 - c) Chief of the Army Staff
 - d) Defence Minister
- v) Lieutenant General is equivalent to _____ of Indian Navy.
 - a) Defence Minister
 - b) Vice Admiral
 - c) Chief of the Army Staff
 - d) Air Chief Marshall
- vi) The Royal Indian Navy was redesigned as _____ on 2 January.
 - a) Indian Navy 1950
 - b) Indian Navy 1947
 - c) Indian Navy 1960
 - d) Indian Navy 1945
- vii) Indian Naval ships were deployed for action for the first time in the liberation of _____.
 - a) Mumbai
 - b) Goa
 - c) Kochin
 - d) Vishakhapatnam

P.T.O.

B) True and False Type Question:

- i) The Indian Coast Guard was established in 18 August 1978.
(True/False)
- ii) The Indian Home Guard is an Indian paramilitary police force.
(True/False)
- iii) National Cadets Corps (NCC) day is celebrated every year on the fourth Sunday in the month of November.
(True/False)
- iv) The State Reserve Police Force or SRPF was raised on 6th March, 1948 in Maharashtra.
(True/False)
- v) Army day is celebrated on 15th January in every year in India.
(True/False)
- vi) Navy day is celebrated on 4th December in every year in India.
(True/False)
- vii) Air force day is celebrated on 8 October in every year in India.
(True/False)

Q2) Discuss the functions of Higher Defence Organization. **[14]**

Q3) Explain the role of Indian Air Force during war. **[14]**

Q4) Explain in detail modernization programme of Indian Navy. **[14]**

Q5) Discuss the functions of Central Reserve Police Force (CRPF). **[14]**

Q6) State the role of Territorial Army in maintain national security. **[14]**

Q7) Discuss the power of president in relation to the armed forces. **[14]**

Q8) Write short notes on (any two): **[2×7=14]**

- a) Chief of Staff Committee.
- b) State Reserve Police Force.
- c) Ministry of Defence.

- ब) चुक की बरोबर ते लिहा.
- i) भारतीय तटरक्षक दलाची स्थापना 18 ऑगस्ट 1978 रोजी झाली.
चुक/बरोबर
 - ii) भारतीय होम गार्ड हे एक दुय्यम पोलिस सेनादल आहे.
चुक/बरोबर
 - iii) राष्ट्रीय छात्रसेना दिन हा दरवर्षी नोव्हेंबर महिन्याच्या चौथ्या रविवारी साजरा केला जातो.
चुक/बरोबर
 - iv) राज्य राखीव पोलिस दल हे 6 मार्च 1948 रोजी महाराष्ट्रात उदयास आले.
चुक/बरोबर
 - v) भारतीय स्थलसेना दिवस हा दरवर्षी 15 जानेवारी रोजी साजरा केला जातो.
चुक/बरोबर
 - vi) भारतीय नौदल दिवस हा दरवर्षी 4 डिसेंबर रोजी साजरा केला जातो.
चुक/बरोबर
 - vii) भारतीय हवाई दल दिवस हा दरवर्षी 8 ऑक्टोबर रोजी साजरा केला जातो.
चुक/बरोबर

प्र.2) उच्चस्तरिय संरक्षण संघटनेची कार्ये यावर चर्चा करा. [14]

प्र.3) भारतीय हवाई दलाची युद्ध काळातील भूमिका स्पष्ट करा. [14]

प्र.4) भारतीय नाविक दलाच्या आधुनिकीकरण कार्यक्रम सविस्तर स्पष्ट करा. [14]

प्र.5) केंद्रिय राखीव पोलिस दलाची कार्ये यावर चर्चा करा. [14]

प्र.6) राष्ट्रीय सुरक्षा व्यवस्थापनातील प्रादेशिक सेनादलाची भूमिका सांगा. [14]

प्र.7) राष्ट्रपतीचे सेनादलांच्या संदर्भातील अधिकार यावर चर्चा करा. [14]

प्र.8) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [2×7=14]

- अ) सेनाध्यक्षांची समिती
- ब) राज्य राखीव पोलिस दल
- क) संरक्षण मंत्रालय

Total No. of Questions : 8]

SEAT No. :

PA-1725

[Total No. of Pages : 4

[5952]-110

F.Y. B.Com.

115(e) : THEORY AND PRACTICE OF CO-OPERATION - I

(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - I) (Paper - I)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *Q. No. 1 and Q. No. 8 are compulsory.*
- 2) *Solve any Three questions from Q. No. 2 to Q. No. 7.*

Q1) a) Fill in the blanks :

[7]

- i) _____ Plays an equalizing role as a welfare factor in capitalistic economy.
- ii) In _____ each works for all and all work for each.
- iii) I.C.A. (International Co - operative alliance) was founded by I.C.A. congress had in London in _____.
- iv) Gorewalla committee was appointed for _____ reforms.
- v) The maclegan committee submitted the report in _____.
- vi) The first Co-operative law in India was enacted in the year _____.
- vii) National Co-operative Development corporation (N.C.D.C.) was set up in _____.

b) True or False

[7]

- i) The Birth of Co-operative movement is in India.
- ii) Robert owen is the father of Co-operative movement in the world.
- iii) The headquarters of I.C.A. Was situated at Geneva.
- iv) Vaikunth Mehta National Institute of Co-operation and management is Situated at Mumbai.
- v) Co-operative principles are accepted by I.C.A. in Manchester.
- vi) Co-operative values are based on self help, self responsibility democracy and equality.
- vii) Co-operative societies are formed for profit maximisation.

P.T.O.

- Q2)** State the problems and challenges faced by Co-operative sector. [14]
- Q3)** State the strength and weakness of Co-operative movement. [14]
- Q4)** State briefly the contribution made by different leaders in Co-operative movement in India. [14]
- Q5)** Discuss the recommendations made by Fedrick Nicholson report in 1904.[14]
- Q6)** What is Co-operative movement? State the current scenario of Co-operative movement in India. [14]
- Q7)** State the role of central government and state government in Co-operative movement. [14]
- Q8)** Write short notes (Any two) [14]
- a) Scope of Co-operative
 - b) Development of Co-operative movement in pre-independence period.
 - c) Development of Co-operative movement in Maharashtra.
 - d) Distinguish between Co-operative and capitalism

Total No. of Questions : 8]

PA-1725

[5952]-110

F.Y. B.Com.

115(e) : THEORY AND PRACTICE OF CO-OPERATION - I

(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - I) (Paper - I)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

सूचना : 1) प्रश्न क्र. 1 व प्रश्न क्र. 8 सोडविणे आवश्यक आहे.

2) प्रश्न क्र. 2 ते प्रश्न क्र. 7 पैकी कोणतेही 3 प्रश्न सोडवा.

प्रश्न 1) अ) रिकाम्या जागा भरा. [7]

- i) ची भुमिका ही समान भुमिका भांडवलशाही अर्थव्यवस्थेत कल्याण क्षेत्राची भुमिका असते.
- ii) मध्ये प्रत्येकाने सर्वांसाठी आणि सर्वांनी प्रत्येकासाठी कार्य महत्वाचे असते.
- iii) आंतरराष्ट्रीय सहकारी परिषद चे स्थापना लंडनमध्ये या वर्ष झाली.
- iv) गोरेवाला समिती ची नियुक्ती सुधारणा करिता होती.
- v) मॅक्लेगन समितीने आपला अहवाल या वर्षी सादर केला.
- vi) भारतात पहीला सहकारी कायदा या वर्षी अस्तित्वात आला.
- vii) राष्ट्रीय सहकारी विकास महामंडळ या वर्षी स्थापन झाले.

ब) चुक कि बरोबर ते सांगा. [7]

- i) सहकारी चळवळीचा जन्म भारतामध्ये झाला.
- ii) जगात रॉबर्ट ओवेन यांना सहकारी चळवळीचे जनक म्हटले जाते.
- iii) आंतरराष्ट्रीय सहकारी परिषद जिनिव्हा येथे आहे.
- iv) वैकुंठभाई मेहता राष्ट्रीय सहकारी प्रबंध व्यवस्थापन संस्था मुंबई येथे आहे.
- v) आंतरराष्ट्रीय सहकारी परिषदेने सहकारी तत्वे मॅचेस्टर अधिवेशनात स्विकारली.
- vi) सहकारी मुल्ये मुख्यतः स्वयःसहायता स्वयं जबाबदारी, लोकशाही आणि समानता यावर आधारीत असतात.
- vii) सहकारी संस्था अधिक नफा मिळविण्यासाठी स्थापन केल्या जातात.

- प्रश्न 2) सहकार क्षेत्रातील समस्या आणि आव्हाने स्पष्ट करा. [14]
- प्रश्न 3) सहकारी चळवळीची बलस्थाने आणि दुर्बलता सांगा. [14]
- प्रश्न 4) भारतातील सहकारी चळवळीतील विविध नेत्यांचे योगदान सविस्तर स्पष्ट करा. [14]
- प्रश्न 5) फेड्रीक निकोलसन समिती 1904 मधिल विविध शिफारसिंची चर्चा करा. [14]
- प्रश्न 6) सहकारी चळवळ म्हणजे काय? भारतातील सहकारी चळवळीची अलीकडील स्थिती सांगा. [14]
- प्रश्न 7) सहकारी चळवळीतील केन्द्र शासन आणि राज्य शासनाची भूमिका स्पष्ट करा. [14]
- प्रश्न 8) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [14]
- अ) सहकाराची व्याप्ती.
- ब) स्वातंत्र्यपूर्व काळातील सहकारी चळवळीचा विकास.
- क) महाराष्ट्रातील सहकारी चळवळीचा विकास.
- ड) सहकार आणि भांडवलशाही यामधिल फरक सांगा.

Total No. of Questions : 8]

SEAT No. :

PA-1726

[Total No. of Pages : 6

[5952]-111

F.Y. B.Com.

115(F) : MANAGERIAL ECONOMICS - I
(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - I)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *Q.No. 1 and Q.No. 8 are compulsory.*
- 2) *Solve any Three questions from question no. 2 to 7.*
- 3) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks (Any 7) :

[7]

- i) Managerial economics is help to take _____ making.
 - a) controlling
 - b) decision
 - c) direction
- ii) Micro economics deal with _____ units.
 - a) Individual
 - b) Aggregates
 - c) Both a) & b)
- iii) Opportunity cost also known as _____ cost.
 - a) Alternative
 - b) Total
 - c) Variable
- iv) Managerial economics based on _____ economics.
 - a) Micro economics
 - b) Agriculture economics
 - c) Labour economics

P.T.O.

- v) The price elasticity of demand for necessary good is _____.
 - a) Inelastic
 - b) Perfect elastic
 - c) High elastic
- vi) Demand forecasting is an _____ of future demand.
 - a) Estimation
 - b) Non estimation
 - c) Fixed
- vii) When average revenue is increasing the total revenue is _____.
 - a) Decreasing
 - b) Constant
 - c) Increasing
- viii) In long run all factors of production are _____.
 - a) Variable
 - b) Constant
 - c) Variable and constant.
- ix) Production function is the functional relationship between _____ and _____.
 - a) Input-output
 - b) Output-Input
 - c) Input-cost

B) State whether the following statements are true or false (any 7) : [7]

- i) Managerial economics is useful in business planning.
- ii) Micro economics deals with small part of the economy.
- iii) Indifference curve is not convex to the origin.
- iv) Total cost is equal to total fixed cost plus total variable cost.
- v) Expert opinion is method is not method of demand forecasting.
- vi) Total fixed cost do not change when the output is increase or decrease.
- vii) In the short-run production functions the all factors of productions are variable.
- viii) Cross elasticity is also known as income elasticity.
- ix) Demand forecasting is an 'estimate of the future demand.

Q2) Define managerial economics. Explain the nature and scope of managerial economics. [14]

Q3) What is demand forecasting? Explain the methods of demand forecasting. [14]

Q4) Define elasticity of demand. Explain the types of elasticity of demand. [14]

Q5) Explain in detail the various types of cost. [14]

Q6) What is indifference curve? Explain the features of indifference curve. [14]

Q7) State and explain the Law of Variable Proportions. [14]

Q8) Write short notes (any two) : [14]

- a) Significance of managerial economics
- b) Demand forecasting for new product.
- c) Main characteristics of managerial economics.
- d) Law of marginal utility.

Total No. of Questions : 8]

PA-1726

[5952]-111

F.Y. B.Com.

115(F) : व्यवस्थापकीय अर्थशास्त्र - I
(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - I)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

सूचना :

- 1) प्रश्न क्रमांक 1 आणि 8 अनिवार्य.
- 2) प्रश्न क्रमांक 2 ते 7 पैकी कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा.
- 3) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
- 4) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) अ) रिकाम्या जागा भरा (कोणत्याही 7) :

[7]

- i) व्यवस्थापकीय अर्थशास्त्र घेण्यास मदत करते.
 - अ) नियंत्रण
 - ब) निर्णय
 - क) दिशा
- ii) अंशलक्षी अर्थशास्त्र घटकांचा अभ्यास करते.
 - अ) वैयक्तिक
 - ब) एकूण
 - क) वैयक्तिक आणि एकूण
- iii) वैकल्पिक खर्चाला खर्च असेही म्हणतात.
 - अ) पर्यायी
 - ब) एकूण
 - क) बदलता

- iv) व्यवस्थापकीय अर्थशास्त्र हे अर्थशास्त्रावर आधारित आहे.
- अ) अंशलक्षी अर्थशास्त्र
ब) कृषी अर्थशास्त्र
क) श्रमाचे अर्थशास्त्र
- v) जीवनावश्यक वस्तूंच्या मागणीची किंमत लवचीकता ही असते.
- अ) अलवचीक
ब) पूर्ण लवचीक
क) जास्त लवचीक
- vi) मागणीचा पूर्व अंदाज म्हणजे भवीष्यकालीन मागणी होय.
- अ) अपेक्षित
ब) अनपेक्षित
क) निश्चित
- vii) जेव्हा सरासरी प्राप्ती वाढते तेव्हा एकूण प्राप्ती होते.
- अ) कमी होते
ब) स्थीर राहते
क) वाढते
- viii) दिर्घकाळात उत्पादनाचे सर्व घटक असतात.
- अ) बदलते
ब) स्थीर
क) बदलते आणि स्थीर
- ix) आणि यांच्यातील संबंधाला उत्पादन फलन असे म्हणतात.
- अ) आदान-प्रदान
ब) प्रदान-आदान
क) आदान-खर्च

- ब) खालील विधाने चूक की बरोबर ते सांगा (कोणतेही 7) : [7]
- i) व्यवस्थापकीय अर्थशास्त्र हे व्यवसाय नियोजनासाठी उपयुक्त आहे.
 - ii) अंशलक्षी अर्थशास्त्र अर्थव्यवस्थेतील सुक्ष्म घटकांचा अभ्यास करते.
 - iii) समवृत्ती वक्र मुळ बिंदूशी बर्हिंवक्र नसतात.
 - iv) एकूण खर्च हा एकूण स्थीर खर्च व एकूण बदलता खर्च यांच्या बेरजे समान असतो.
 - v) तज्ञांची मते ही मागणीच्या पूर्वअंदाजाची पद्धती नाही.
 - vi) एकूण स्थीर खर्च हा उत्पादन वाढते किंवा कमी झाले तरी कायम असतो.
 - vii) अल्पकालीन उत्पादन फलनात उत्पादनाचे सर्व घटक बदलते असतात.
 - viii) छेदक लवचीकतेला उत्पन्न लवचीकता असेही संबोधले जाते.
 - ix) मागणीचा पूर्वअंदाज म्हणजे अपेक्षित भवीष्यकालीन मागणी होय.

प्रश्न 2) व्यवस्थापकीय अर्थशास्त्राची व्याख्या लिहा. व्यवस्थापकीय अर्थशास्त्राचे स्वरूप आणि व्याप्ती स्पष्ट करा. [14]

प्रश्न 3) मागणीचा पूर्वअंदाज म्हणजे काय? मागणीच्या पूर्ण अंदाजाच्या पद्धती स्पष्ट करा. [14]

प्रश्न 4) मागणीच्या लवचीकतेची व्याख्या द्या. मागणीच्या लवचीकतेचे प्रकार स्पष्ट करा. [14]

प्रश्न 5) खर्चाचे विविध प्रकार सवीस्तर स्पष्ट करा. [14]

प्रश्न 6) समवृत्ती वक्र म्हणजे काय? समवृत्ती वक्राची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. [14]

प्रश्न 7) बदलत्या प्रमाणाचा नियम सांगा व स्पष्ट करा. [14]

प्रश्न 8) थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) : [14]

- अ) व्यवस्थापकीय अर्थशास्त्राचे महत्व
- ब) नवीन उत्पादनासाठी मागणीचा पूर्वअंदाज
- क) व्यवस्थापकीय अर्थशास्त्राची प्रमुख वैशिष्ट्ये
- ड) सिमांत उपयोगीतेचा सिद्धांत

Total No. of Questions : 8]

SEAT No. :

PA-1727

[Total No. of Pages : 3

[5952]-112

F.Y.B.Com.

116 - (A) : ESSENTIALS OF E-COMMERCE - I
(2019 CBCS Pattern) (Semester - I) (Regular)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *Q.1 and Q.8 is compulsory.*
- 2) *Solve any three questions from Q.2. to Q.7.*
- 3) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks (any seven).

[7]

- a) Which of the following is a type of e-commerce.
 - i) Computer business
 - ii) Click only business
 - iii) Internet business
 - iv) Key board business
- b) Which of the following is an advantages of e-commerce.
 - i) Complaints quickly received
 - ii) Lower costs
 - iii) Small & large business compete
 - iv) All of the above
- c) _____ is the father of computer.
 - i) Herman Hollerith
 - ii) Ada-Byron
 - iii) Blaise Poscal
 - iv) Charles Babbage
- d) The common name for a modulator demodulator is_____.
 - i) Modem
 - ii) Joiner
 - iii) Network
 - iv) Connector
- e) Super computer developed by Indian Scientist.
 - i) Vikram
 - ii) Param
 - iii) IBM
 - iv) Vishal
- f) CPU is the_____of computer.
 - i) Brain
 - ii) Ear
 - iii) Eye
 - iv) All of the above

P.T.O.

Q2) What is E-commerce? Explain the advantages and disadvantages of E-commerce. [14]

Q3) What is EDI? Explain EDI components and EDI standards. [14]

Q4) What is internet? Explain the tools and services of internet. [14]

Q5) State the importance and functions of credit card. [14]

Q6) What is domain name system? Explain the procedure of registering an internet domain. [14]

Q7) What is website? Explain the essential factors in designing an effective website. [14]

Q8) Write short notes (Any two). [14]

- a) Internet service provider.
- b) B2B & C2 G.
- c) Functions of Debit card.
- d) Misuse of mobile.

Total No. of Questions : 8]

SEAT No. :

PA-1728

[Total No. of Pages : 4

[5952]-113

F.Y. B.Com.

116B : INSURANCE & TRANSPORT - I (INSURANCE)

(2019 Pattern) (Semester - I)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *Q. No. 1 & Q. No. 8 is compulsory.*
- 2) *Answer any three questions from Q. No.2 to Q.No. 7.*
- 3) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks:

[7]

- i) Educational institute take _____ insurance policy.
(Term plan, group, whole life)
- ii) Godown to godown clause is mentioned in _____ insurance.
(Fire, accident, marine)
- iii) Insurance means a _____ between insurer and insurance company.
(Contract, transaction, business)
- iv) Medical checkup is required for _____ insurance.
(accident, property, life)
- v) In whole life policy amount of claim received to _____.
(insurer, employee, nominee)
- vi) _____ clause describes the risks.
(perils, assignment, waiver)
- vii) Insurance transfer the _____.
(amount, risks, loss)

B) Write True or False.

[7]

- i) Fire insurance supports to international trade.
- ii) Regular checkup of all security equipments are most important.
- iii) Nomination is not necessary in life insurance.
- iv) In India only one Government institute is working for life insurance.
- v) In joint policy after death of one person, amount of claim is received to other insurer.
- vi) Group insurance is taken by individual person.
- vii) Investment in share market is a pure or stable risk.

P.T.O.

- Q2)** Explain the various types of life and general insurance. [14]
- Q3)** Explain the concept and principles of life insurance. [14]
- Q4)** Describe the concept and nature of fire insurance [14]
- Q5)** What is marine insurance? Explain the procedure of taking marine insurance policy. [14]
- Q6)** Describe the nature and importance of life insurance. [14]
- Q7)** Explain the scope of insurance and career opportunities in insurance sector. [14]
- Q8)** Write short notes (Any Two): [14]
- a) Reinstatement policy.
 - b) Features of fire insurance.
 - c) Miscellaneous clause in marine insurance.
 - d) Features of marine insurance.

Total No. of Questions : 8]

PA-1728

[5952]-113

F.Y. B.Com.

116B : INSURANCE & TRANSPORT - I (INSURANCE)

(2019 Pattern) (Semester - I)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :-
- 1) प्रश्न क्र. 1 व प्रश्न क्र. 8 सोडविणे आवश्यक आहे.
 - 2) प्रश्न क्र. 2 ते प्रश्न क्र. 7 मधील कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा.
 - 3) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) अ) रिकाम्या जागा भरा.

[7]

- i) शैक्षणिक संस्था विमा पॉलिसी घेतात.
(मुदती, समुह, आजीवन)
- ii) गुदाम ते गुदाम या कलमाचा उल्लेख विम्यात आहे.
(अग्नी, अपघात, सागरी)
- iii) विमा म्हणजे विमेदार आणि विमा कंपनी यांच्यामधील असतो.
(करार, व्यवहार, व्यवसाय)
- iv) विम्यामध्ये वैद्यकीय तपासणी महत्त्वाची आहे.
(अपघात, मालमत्ता, जीवन)
- v) आजीवन विम्यामध्ये पॉलिसीची रक्कम ला मिळते.
(विमेदार, कामगार, वारसदार)
- vi) कलमामध्ये जोखमीचे वर्णन असते.
(जोखीम, अभिहस्तांकन, स्वामित्व त्याग)
- vii) विम्यामध्ये हस्तांतरित होते.
(रक्कम, जोखीम, तोटा)

ब) चुक अथवा बरोबर लिहा.

[7]

- i) अग्नी विमा हा आंतरराष्ट्रीय व्यापाराला सहाय्य करतो.
- ii) सुरक्षा उपकरणांची नियमित तपासणी करणे महत्त्वाचे आहे.
- iii) जीवन विम्यामध्ये वारसनोद करणे आवश्यक नाही.
- iv) भारतात आयुर्विम्यासाठी फक्त एकच सरकारी संस्था कार्यरत आहे.
- v) संयुक्त विमा पॉलिसीमध्ये एका व्यक्तीचा मृत्यू झाल्यानंतर विम्याची रक्कम दुसऱ्या विमेकराला मिळते.
- vi) समुह विमा हा एक व्यक्ती घेतो.
- vii) भाग बाजारातील गुंतवणूक ही शुद्ध किंवा स्थिर जोखीम आहे.

- प्र.2)** जीवन विमा आणि साधारण विम्याचे विविध प्रकार स्पष्ट करा. [14]
- प्र.3)** जीवन विम्याची संकल्पना आणि तत्वे स्पष्ट करा. [14]
- प्र.4)** अग्नी विम्याची संकल्पना आणि स्वरूप विशद करा. [14]
- प्र.5)** सागरी विमा म्हणजे काय? सागरी विमा पॉलिसी घेण्याची कार्यपद्धती स्पष्ट करा. [14]
- प्र.6)** जीवन विम्याचे स्वरूप आणि महत्त्व विशद करा. [14]
- प्र.7)** विम्याची व्याप्ती आणि विमा क्षेत्रातील रोजगार संधी स्पष्ट करा. [14]
- प्र.8)** टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [14]
- अ) पूर्वस्थिती स्थापना पॉलिसी.
- ब) अग्नी विम्याची वैशिष्ट्ये.
- क) सागरी विम्यातील इतर कलमे.
- ड) सागरी विम्याची वैशिष्ट्ये.

Total No. of Questions : 8]

SEAT No. :

PA-1729

[Total No. of Pages : 4

[5952]-114

First Year B.Com.

MARKETING AND SALESMANSHIP - I

116 (C) : Fundamentals of Marketing
(2019 Pattern) (Semester - I) (CBCS)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) Questions No. 1 and No. 8 are compulsory.
- 2) Answer any 3 questions from Q.No. 2 to Q. No. 7.
- 3) Figures to the right indicate full marks.

Q1) A) Fill in the blanks (Any Seven): [7]

- i) When seller and buyer spread over across the country, it is called _____ market.
(Local, National, Country)
- ii) A public ware house is that, which is established by warehouse corporation and regulated under the Government is know as _____ warehouse.
(Public, Government, Private)
- iii) Market segmentation is purely based on _____ technique.
(Company satisfaction, Customer satisfaction, Government satisfaction)
- iv) Pricing policy is one of the important _____ management aspect in organisation.
(Private, Marketing, National)
- v) Sales promotion means any steps that are taken for the purpose of obtaining or increasing _____.
(Prices, Sales, Discounts)
- vi) Money market is a part of _____ market.
(Capital, Local, Foreign)
- vii) _____ is a management process, through which it co-ordinate with production and market of goods.
(Marketing, Purchases, Discount Allowed)
- viii) Warehouse established by co-operative society is known as _____ warehouse.
(Government, Co-operative, Private)
- ix) Trademark means the legal security provided by Registered Authority to _____ trader for the product.
(Individual, More, All)

P.T.O.

- B) True or False. (Any Seven): [7]
- i) Multi purpose warehouse are used for storage of Agricultural Goods.
 - ii) Retailer purchases goods from manufacturer in small scale.
 - iii) Product life cycle means manufacturing of product and selling of product.
 - iv) In money market foreign currencies are traded.
 - v) Marketing is an economical and political process.
 - vi) Production policy is depends upon pricing policy of products.
 - vii) Customer satisfaction means sales promotion.
 - viii) Trademark is owned by Government.
 - ix) Market segmentation means distribution of goods.

Q2) What is meant by warehouse? State the different types of warehouse. [14]

Q3) What is market segmentation? Explain the process of market segmentation.[14]

Q4) What is price mix? Explain the various techniques of price mix. [14]

Q5) What are the factors affecting to select the channels of Distribution. [14]

Q6) What are the various ways used by trader for sales promotion? [14]

Q7) What is place mix? Explain the importance of Place Mix. [14]

Q8) Short Note (Any two): [14]

- a) Classification of market on the basis of capital market.
- b) Importance of marketing in the view of manufacturer.
- c) Qualities of good market segmentation.
- d) Product mix.

Total No. of Questions : 8]

PA-1729

[5952]-114

First Year B.Com.

MARKETING AND SALESMANSHIP - I

116 (C) : Fundamentals of Marketing

(2019 Pattern) (Semester - I) (CBCS)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :-
- 1) प्रश्न क्र. 1 आणि प्रश्न क्र. 8 सक्तीचे आहेत.
 - 2) प्रश्न क्रमांक 2 ते प्रश्न क्र. 7 मधील कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा.
 - 3) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 4) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पाहावी.

- प्र.1) अ)** रिकाम्या जागा भरा. (कोणत्याही सात) [7]
- i) जेव्हा विक्रेते आणि खरेदीदार देशभर विखुरलेले असतात तेव्हा त्या बाजारपेठेस बाजार असे म्हणतात.
(स्थानिक, राष्ट्रीय, देशी)
 - ii) कायद्याने स्थापन झालेल्या महामंडळाची बांधलेल्या गुदामांना गुदामे असे म्हणतात.
(सार्वजनिक, सरकारी, खाजगी)
 - iii) कोणत्याही बाजारपेठ विभागणीचा मुळ आधार या तत्वावर आधारित आहे.
(कंपणी समाधान, ग्राहक समाधान, सरकार समाधान)
 - iv) किंमत धोरण ही एक व्यवस्थापनातील अत्यंत महत्वाची बाब होय.
(खाजगी, विपणन, राष्ट्रीय)
 - v) विक्रय वृद्धी म्हणजे वाढ घडवून आणण्यासाठी करण्यात आलेली उपाययोजना होय.
(किंमतीत, विक्रीत, करात)
 - vi) नाणेबाजार हा बाजाराचा एक हिस्सा आहे.
(भांडवल, स्थानिक, विदेशी)
 - vii) ही अशी व्यवस्थापकीय प्रक्रिया आहे की जिच्याद्वारे उत्पादित वस्तु व बाजार यांच्यात समन्वय साधला जातो.
(विपणन, खरेदी, सुट देणे)
 - viii) सहकारी संस्थांनी बांधलेल्या गुदामांना गुदामे असे म्हणतात.
(सरकारी, सहकारी, खाजगी)
 - ix) व्यापार चिन्ह म्हणजे कायदेशीर सुरक्षितता लाभलेली व विक्रेत्याला मिळालेली मुद्रा होय.
(एकाच, अनेक, सर्व)

- ब) चूक की बरोबर लिहा. (कोणतेही सात) [7]
- बहुउद्देशिय गुदामात शेतातीली विविध माल साठविला जातो.
 - किरकोळ व्यापारी हे उत्पादकाकडून किरकोळ खरेदी करतात.
 - उत्पादन जिवनचक्र म्हणजे उत्पादन निर्मिती आणि उत्पादन विक्री होय.
 - नाणेबाजारात विदेशी नाण्यांची खरेदी विक्री केली जाते.
 - विपणन ही एक आर्थिक व राजकीय प्रक्रिया आहे.
 - उत्पादन निश्चिती ही वस्तुच्या किंमत धोरणावर अवलंबून असते.
 - ग्राहक समाधान म्हणजेच विक्रय वृद्धी होय.
 - बोधचिन्ह ही सरकारची मालमत्ता असते.
 - बाजारपेठ विभागणी म्हणजेच वस्तुंची वितरण विभागणी होय.

प्र.2) गुदाम म्हणजे काय? त्यांचे विविध प्रकार सांगा. [14]

प्र.3) बाजारपेठ विभागणीचा अर्थ सांगुन, बाजारपेठ विभागणीची प्रक्रिया स्पष्ट करा. [14]

प्र.4) किंमत मिश्र म्हणजे काय? किंमत मिश्रची विविध तंत्र स्पष्ट करा. [14]

प्र.5) वस्तु वितरण मार्गाच्या निवडीवर परिणाम करणारे विविध घटक स्पष्ट करा. [14]

प्र.6) विक्रय वृद्धीचे वितरकांसाठीचे विविध मार्ग किंवा प्रकार स्पष्ट करा. [14]

प्र.7) स्थल मिश्र म्हणजे काय? स्थल मिश्रचे महत्व स्पष्ट करा. [14]

प्र.8) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [14]

- बाजारपेठांचे भांडवलानुसार वर्गीकरण
- उत्पादकांच्या दृष्टीने विपणनांचे महत्व
- चांगल्या बाजारपेठ विभागणीचे विविध गुण
- उत्पादन मिश्र

Total No. of Questions : 8]

SEAT No. :

PA-1730

[Total No. of Pages : 4

[5952]-115

F.Y. B.Com.

116D : CONSUMER PROTECTION AND BUSINESS ETHICS - I
(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - I)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *Question No.1 and 8 are compulsory.*
- 2) *Attempt any 3 questions from question No. 2 to 7.*
- 3) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks (Any 7): **[7]**

- i) In modern time all the process of Business entrepreneurship and in marketing _____ is the most important element.
a) Producer b) Owner c) Customer
- ii) _____ is an organized movement of citizens and government to strengthen the rights and power of buyers in relation to sellers.
a) Conumer movement
b) Consumerism
c) Socialism
- iii) The united Nations is an _____ organisation of Independent Countries.
a) International b) National c) Local
- iv) The consumer E-Education broadly relies upon the _____.
a) Telephone b) Internet c) Intercom
- v) The beginning of the consumer movement seems to be started in University of _____.
a) Mumbai b) Pune c) Delhi
- vi) _____ is to educate and aware consumers about their rights.
a) Consumer Association
b) Consumer Education
c) Consumer Awareness
- vii) A member of the state consumer Grievance Redressal Commission can remain in office for up to _____ years age.
a) 60 b) 65 c) 70
- viii) SWIFT means _____.
a) Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication
b) Society for Worldwide Intercom Financial Telecommunication
c) Society for Worldwide Internet Financial Telecommunication
- ix) Young Jun Chi 1, reported that the development of the internet in the _____ century led to birth of an electronic market place.
a) 18th b) 19th c) 20th

P.T.O.

- B) State the statement whether “True or False”. (Any 7): [7]
- i) Consumer protection is applicable to all the areas whether Private, Public or Co-operative.
 - ii) These rights of consumers are related to safety, information, choice, representation, redressal, education etc.
 - iii) Consumerism is not regarding defective products, dis-satisfactory services and unfair trade practices.
 - iv) Consumer organization means educate and aware consumer about their rights.
 - v) Bureau of Indian standards organize education utilization of standards programmes in various educational institutes.
 - vi) The relation between consumer and manufactures improves because of consumer movement.
 - vii) The provisions of the consumer protection act do not supplement natural justice.
 - viii) Online shopping of the product through e-commerce has become difficult.
 - ix) E-business affects the whole business and the chains in which it operates.

Q2) Define the term ‘Consumerism’. Discuss in detail about the Evaluation of Consumerism. [14]

Q3) Explain the scope and objectives of consumer protection. [14]

Q4) Define ‘Consumer Education’. Explain the need and importance of Consumer Education. [14]

Q5) Discuss in detail about the role of ‘Media’ and ‘Education Institute’ in Consumer Education. [14]

Q6) Define the term ‘Consumer’. Explain the features of Consumer Protection Act, 1986. [14]

Q7) Define ‘E-Commerce’. Explain the need and Importance of E-Commerce. [14]

Q8) Write short note (any 2). [14]

- a) Consumer rights
- b) Voluntary organisation
- c) Unfair trade practices
- d) Importance of E-commerce

Total No. of Questions : 8]

PA-1730

[5952]-115
F.Y. B.Com.

116D : CONSUMER PROTECTION AND BUSINESS ETHICS - I
(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - I)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :- 1) प्रश्न क्र. 1 आणि प्रश्न क्र. 8 सोडविणे आवश्यक आहे.
2) प्रश्न क्रमांक 2 ते प्रश्न क्र. 7 यापैकी कोणतेही 3 प्रश्न सोडवा.
3) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

- प्र.1) अ) रिकाम्या जागा भरा. (कोणत्याही सात) [7]**
- i) आधुनिक काळात व्यवसाय, उद्योजकता आणि विपणन या सर्व प्रक्रियांमध्ये हा सर्वात महत्त्वाचा घटक आहे.
अ) उत्पादक ब) मालक क) ग्राहक
- ii) ही विक्रेत्यांच्या संबंधात खरेदीदारांचे हक्क आणि शक्ती बळकट करण्यासाठी नागरीक आणि सरकारची संघटीत चळवळ आहे.
अ) ग्राहक चळवळ ब) ग्राहकवाद क) समाजवाद
- iii) संयुक्त राष्ट्रसंघ ही स्वतंत्र राष्ट्रांची संघटना आहे.
अ) अंतरराष्ट्रीय ब) राष्ट्रीय क) स्थानिक
- iv) ग्राहक ई-शिक्षण हे प्रामुख्याने शी संबंधित आहे.
अ) दूरध्वनी ब) इंटरनेट क) इंटरकॉम
- v) ग्राहक चळवळीची सुरुवात विद्यापीठात सुरू झाल्यासारखे दिसते.
अ) मुंबई ब) पुणे क) दिल्ली
- vi) ग्राहकांना त्यांच्या हक्काबाबत शिक्षित व जागृत करणे म्हणजे होय.
अ) ग्राहक संघटन ब) ग्राहक शिक्षण क) ग्राहक जागृती
- vii) राज्य ग्राहक तक्रार निवारण आयोगाच्या सदस्य वयाच्या वर्षापर्यंत पदावर राहू शकतो.
अ) 60 ब) 65 क) 70
- viii) 'स्विफ्ट' अर्थ
अ) सोसायटी फॉर वर्ल्डवाइड इंटरबँक फायनान्शियल टेलीकम्युनिकेशन
ब) सोसायटी फॉर वर्ल्डवाइड इंटरकॉम फायनान्शियल टेलीकम्युनिकेशन
क) सोसायटी फॉर वर्ल्डवाइड इंटरनेट फायनान्शियल टेलीकम्युनिकेशन
- ix) यंग जून चोई 1 यांनी सांगितले की व्या शतकात इंटरनेटच्या विकासामुळे इलेक्ट्रॉनिक बाजाराचा जन्म झाला.
अ) 18 ब) 19 क) 20

- ब) चूक की बरोबर ते सांगा. (कोणतेही सात) [7]
- खाजगी, सार्वजनिक किंवा सहकारी असलेल्या सर्व क्षेत्रांवर ग्राहक संरक्षण लागू आहे.
 - ग्राहकांच्या हक्कांचे समूह हे अधिकार सुरक्षा, माहिती, निवड प्रतिनिधित्व, निराकरण, शिक्षण इत्यादींशी संबंधित आहे.
 - ग्राहकवाद हा दोषपूर्ण उत्पादने असमाधानकारक सेवा आणि अयोग्य व्यापार पद्धतीबद्दल कार्यान्वित नाही.
 - ग्राहकांना त्यांच्या हक्काबाबत शिक्षित व जागृत करणे म्हणजे ग्राहक संघटन होय.
 - भारतीय मानक ब्युरो विविध शैक्षणिक संस्थांमध्ये मानके कार्यक्रमांच्या शैक्षणिक वापराचे आयोजन करते.
 - ग्राहक चळवळीमुळे ग्राहक आणि उत्पादन यांचे परस्पर संबंध सुधारतात.
 - ग्राहक संरक्षण कायद्यातील तरतुदी नैसर्गिक न्यायालयाला पुरक नाहीत.
 - ई-कॉमर्सच्या माध्यमातून उत्पादनाची ऑनलाईन खरेदी-विक्री आवघड झाली आहे.
 - ई-व्यवसाय संपूर्ण व्यवसायावर आणि ज्या मूल्यांमध्ये ते कार्य करते त्या मूल्यांची श्रृंखला प्रभावित करते.

प्र.2) 'ग्राहकवाद' व्याख्या द्या. ग्राहकवादाची उत्क्रांती यावर सविस्तर चर्चा करा. [14]

प्र.3) ग्राहक संरक्षणाची व्याप्ती आणि उद्दिष्टे स्पष्ट करा. [14]

प्र.4) 'ग्राहक शिक्षण' व्याख्या द्या. ग्राहक शिक्षणाची गरज व महत्त्व स्पष्ट करा. [14]

प्र.5) ग्राहक शिक्षणतील 'प्रसार माध्यमाची' आणि 'शैक्षणिक संस्थांची' भूमिका स्पष्ट करा. [14]

प्र.6) 'ग्राहक' व्याख्या करा. ग्राहक संरक्षण कायदा, 1986 ची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. [14]

प्र.7) 'ई-कॉमर्स' व्याख्या द्या. ई-कॉमर्सची गरज व महत्त्व स्पष्ट करा. [14]

प्र.8) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [14]

- ग्राहकाचे अधिकार
- स्वयंसेवी संघटना
- अनुचित व्यापार पद्धती
- ई-कॉमर्सचे महत्त्व

Total No. of Questions : 8]

SEAT No. :

PA-1731

[Total No. of Pages : 8

[5952]-116

F.Y. B.Com.

**(116 e) : BUSINESS ENVIRONMENT AND
ENTREPRENEURSHIP - I**

(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - I)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *Q.No. 1 and Q.No. 8 are compulsory.*
- 2) *Attempt any three questions from Q.No. 2 to Q.No. 7.*
- 3) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) a) Fill in the blanks with suitable options given below (Any seven) : [7]

- i) The economic condition of a _____ refers to a set of economic factors that have great influence on business organisation and their operations.
 - a) State
 - b) Nation
 - c) International
- ii) The political and administrative system in a _____ dictates policies formulation, its implementation and control of business.
 - a) Country
 - b) Company
 - c) Management
- iii) The physical environment of a business consists of _____ and man made components.
 - a) Natural
 - b) Material
 - c) Environmental

P.T.O.

- iv) Use _____ instead of commercial inorganic fertilizers to fertilize gardens and yard plants.
- a) Composting
 - b) Chemical
 - c) Company made
- v) On the basis of origin of air pollutants they can be classified as _____ or secondary pollutants.
- a) Primary
 - b) Higher
 - c) Senior
- vi) An entrepreneur has to face many obstacles or problems and because of these, he may lose his _____.
- a) Confidence
 - b) Personality
 - c) Temper
- vii) Integrated rural development programme is for the rural _____ person.
- a) Poor
 - b) Rich
 - c) Farmer
- viii) An entrepreneur is a person with a _____ need for achievement.
- a) High
 - b) Low
 - c) Medium
- ix) The word entrepreneur is derived from _____ language.
- a) French
 - b) Marathi
 - c) Greek

- b) State whether the following statements are true or false (Any Seven) : [7]
- i) When the government imposes high tax on profit then it acts as hindrance in the group.
 - ii) Export and import oriented industry tends to be located near port. So that shipping of goods may be easy and also the transportation cost may be minimised.
 - iii) Illiteracy is not closely correlated to poverty.
 - iv) Pollution is the introduction of contaminants into the natural environment that causes adverse change.
 - v) Reducing waste is simple step in preventing pollution.
 - vi) Turn on lights and appliances when they are not in use.
 - vii) The term 'disguised unemployment' commonly refers to a situation of employment with surplus manpower.
 - viii) Government has banned the employment of children below the age of 14 years, in factories, mines and risky employment.
 - ix) The entrepreneur takes initiative accept risk of failure and have internal locus of control.

Q2) State the concept of Business Environment. Explain in detail the aspects of business environment. [14]

Q3) a) Explain the inter-relationship between business environment and entrepreneur. [7]

b) State the importance of Business Environment. [7]

Q4) What do you mean by Air Pollution? Describe in detail the causes and remedies of Air Pollution. [14]

Q5) Explain the concept of Unemployment. Explain in detail the types of Unemployment. [14]

Q6) What is Poverty? Describe in detail the causes and remedies of poverty. **[14]**

Q7) What do you mean by entrepreneur? Explain in detail the competencies of an Entrepreneur. **[14]**

Q8) Write short notes (Any Two) : **[14]**

- a) Opportunities in Environment.
- b) Black money.
- c) Social Injustice.
- d) Distinction between Entrepreneur and Intrapreneur.

Total No. of Questions : 8]

PA-1731

[5952]-116

F.Y. B.Com.

**(116 e) : BUSINESS ENVIRONMENT AND
ENTREPRENEURSHIP - I**

(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - I)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

सूचना :

- 1) प्रश्न क्रं. 1 व प्रश्न क्रं. 8 सोडविणे अनिवार्य आहे.
- 2) प्रश्न क्रमांक 2 ते प्रश्न क्रं. 7 पैकी कोणतेही तीन प्रश्न सोडविणे.
- 3) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
- 4) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पाहावी.

प्रश्न 1) अ) खाली दिलेल्या पर्यायामधून योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा. (कोणत्याही सात).

[7]

- i) एखाद्या आर्थिक स्थिती म्हणजे आर्थिक घटकांच्या संचाचा संदर्भ असतो. ज्याचा व्यवसाय संघटना आणि त्यांच्या कार्यावर मोठा प्रभाव असतो.
 - अ) राज्य ची
 - ब) राष्ट्राची
 - क) आंतरराष्ट्रीय
- ii) राजकीय आणि प्रशासकीय व्यवस्था ही धोरणे बनविणे, तिची अंमलबजावणी आणि व्यवसायावरील नियंत्रणे यावर अवलंबून असते.
 - अ) देशातील
 - ब) कंपनीतील
 - क) व्यवस्थापनातील
- iii) व्यवसायाच्या भौतिक वातावरणामध्ये आणि मानवनिर्मित घटक असतात.
 - अ) नैसर्गिक
 - ब) साहित्य
 - क) पर्यावरणीय

- iv) गार्डन्स आणि यार्ड वनस्पती सुपिकता करण्यासाठी व्यावसायिक अजैविक खताऐवजी वापरा.
- अ) शेणखत
ब) रासायनिक
क) कंपनीचे बनविलेले
- v) वायू प्रदूषकांच्या उत्पत्तीच्या आधारे त्यांचे किंवा दुय्यम प्रदूषक म्हणून वर्गीकरण केले जाऊ शकते.
- अ) प्राथमिक
ब) उच्च
क) वरिष्ठ
- vi) एखाद्या उद्योग काला बऱ्याच अडथळांना किंवा अडचणींना सामना करावा लागतो आणि या कारणास्तव तो आपला गमावू शकतो.
- अ) आत्मविश्वास
ब) व्यक्तिमत्व
क) स्वभाव
- vii) एकात्मिक ग्रामीण विकास कार्यक्रम ग्रामीण व्यक्तीसाठी आहे.
- अ) गरीब
ब) श्रीमंत
क) शेतकरी
- viii) उद्योजक म्हणजे अशी व्यक्ती की, जीला कर्तृत्वाची आवश्यकता असते.
- अ) उच्च
ब) कमी
क) मध्यम
- ix) उद्योजक हा शब्द भाषेतून आला आहे.
- अ) फ्रेंच
ब) मराठी
क) ग्रीक

- ब) खालील विधाने चूक की बरोबर ते सांगा (कोणतेही सात) : [7]
- i) जेव्हा सरकार नफ्यावर उच्च कर दर लादते तेव्हा ते गटातील अडथळे म्हणून काम करते.
 - ii) निर्यात आणि आयात भिमुख उद्योग बंदराजवळ स्थित आहेत. जेणे करून वस्तुंची वहन सुलभ होईल आणि वाहतूकीची किंमतही कमी होईल.
 - iii) निरक्षरतेचा दारिद्र याशी जवळ जवळचा संबंध नाही.
 - iv) प्रदूषण ही दूषित पदार्थाची ओळख असून नैसर्गिक वातावरणात ते प्रतिकूल बदलांचे कारण ठरते.
 - v) कचरा कमी करणे हे प्रदूषण रोखण्यासाठी कमी दर्जाचे पाऊल आहे.
 - vi) दिवे आणि उपकरणे वापरात नसतील तेव्हा ती चालू करा.
 - vii) 'छुपी बेरोजगारी' हा शब्द सामान्यतः अतिरिक्त मनुष्यबळासह रोजगाराच्या परिस्थितीला सूचित करतो.
 - viii) कारखाने, खाणी आणि धोकादायक नोकरीमध्ये 14 वर्षांखालील मुलांना नोकरी देण्यास सरकारने बंदी घातली आहे.
 - ix) उद्योजक पुढाकार घेतात, अपयशाचा धोका स्वीकारतात आणि अंतर्गत नियंत्रणाखाली असतात.

प्रश्न 2) व्यावसायिक पर्यावरणाची संकल्पना सांगा. व्यावसायिक पर्यावरणाच्या बाजू (Aspects) सविस्तरपणे विशद करा. [14]

प्रश्न 3) अ) व्यावसायिक पर्यावरण आणि उद्योजक यातील आंतर संबंध स्पष्ट करा. [7]

ब) व्यावसायिक पर्यावरणाचे महत्त्व सांगा. [7]

प्रश्न 4) हवा प्रदूषण यापासून आपणास काय अर्थबोध होतो? हवा प्रदूषणाची कारणे आणि उपाययोजना सविस्तरपणे वर्णन करा. [14]

प्रश्न 5) बेरोजगारी ही संकल्पना स्पष्ट करा. बेरोजगारीचे प्रकार सविस्तरपणे विशद करा. [14]

प्रश्न 6) दारिद्र्य म्हणजे काय? दारिद्र्याची कारणे आणि उपाययोजना सविस्तरपणे वर्णन करा. [14]

प्रश्न 7) उद्योजक यापासून आपणास काय अर्थबोध होतो? उद्योजकाच्या क्षमता सविस्तरपणे विशद करा. [14]

प्रश्न 8) टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) : [14]

- अ) पर्यावरणातील संधी.
- ब) काळा पैसा.
- क) सामाजिक अन्याय.
- ड) उद्योजक आणि अंतस्थ: उद्योजक यातील फरक.

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

PA-1732

[Total No. of Pages : 4

[5952]-117

F.Y. B.Com. - I

**116f : FOUNDATION COURSE IN COMMERCE - I
(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - I)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *Question No. 1 and Question No. 6 are Compulsory.*
- 2) *Solve any Three Questions from Question No. 2 to Question No. 5.*
- 3) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the Blanks (any 5) :

[5]

- i) Indian Post Payment Bank is _____.
 - a) Private Sector Company
 - b) Public Sector Company
 - c) Cooperative Sector Company
 - d) None of the above
- ii) _____ can pass the law of E-banking?
 - a) SBI
 - b) Parliament
 - c) RBI
 - d) Merchant banking
- iii) _____ is not true about digital marketing?
 - a) Digital marketing is any form of marketing products or services that involves electronic devices
 - b) Digital marketing can be done online
 - c) Digital marketing cannot be done online
 - d) Digital marketing is often referred to as online marketing, internet marketing or web marketing
- iv) Blockchain consist of _____.
 - a) Transaction data
 - b) A hash points
 - c) A timestamp
 - d) All of the above
- v) First step of Blockchain project implementation is _____.
 - a) Requirement identification
 - b) Feasible study on the security
 - c) Controlling and monitoring the project
 - d) Screen idea consideration

P.T.O.

- vi) _____ is not an external environmental component of a business organization?
- a) Social environment b) Educational environment
c) Business work culture d) Political environment

B) Match the following : [5]

i) Issued capital	a) 2008
ii) Pradhan Mantri Kaushal Vikas Yojana	b) Promoting Women Entrepreneurs
iii) Trade - related Entrepreneurship Assistance and Development	c) 2015
iv) Atal Innovation Mission	d) 2016
v) ICICI bank was the first bank in India to launch mobile banking in India	e) The capital was offered to the Public to Subscribe.

Q2) What is a Joint Stock Company? State the advantages and disadvantages of Joint Stock Companies. [15]

Q3) What is E-commerce? Explain the advantages and disadvantages of E-Commerce. [15]

Q4) Define the term 'Digital India'. State the advantages of digital India. [15]

Q5) Explain in details the Advantages and Limitations of Internet and Mobile Banking. [15]

Q6) Write short notes (Any 3) : [15]

- a) Importance of Organization
b) Types of Cooperative Society
c) Types of Block Chain
d) Pradhan Mantri Kaushal Vikas Yojana (PMKVY)
e) KPO.

Total No. of Questions : 6]

PA-1732

[5952]-117

F.Y. B.Com. - I

116f : FOUNDATION COURSE IN COMMERCE - I
(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - I)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना : 1) प्रश्न क्रमांक 1 आणि प्रश्न क्रमांक 6 अनिवार्य आहेत.
2) प्रश्न क्र. 2 पासून प्रश्न क्र. 5 पर्यंत कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा.
3) उजव्या बाजूचे अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) अ) रिकाम्या जागा भरा. (कोणत्याही 5) [5]**
- i) इंडियन पोस्ट पेमेंट बँक हि आहे.
अ) खाजगी क्षेत्रातील कंपनी ब) सार्वजनिक क्षेत्रातील कंपनी
क) सहकारी क्षेत्रातील कंपनी ड) वरीलपैकी कोणतेही नाही
- ii) ई-बँकिंगचा कायदा पारित करू शकतो.
अ) एस. बी. आय. ब) संसद
क) आर. बी. आय. ड) व्यापारी बँकिंग
- iii) डिजिटल मार्केटींग बदल खरे काय नाही.
अ) डिजिटल विपणन हे विपणन उत्पादने किंवा सेवांचा कोणताही प्रकार आहे ज्यामध्ये इलेक्ट्रॉनिक डिव्हाइस समाविष्ट असतात
ब) डिजिटल मार्केटींग ऑनलाइन करता येते
क) डिजिटल मार्केटींग ऑनलाइन करता येणार नाही
ड) डिजिटल विपणन सहसा ऑनलाइन विपणन, इंटरनेट विपणन किंवा वेब विपणन म्हणून ओळखले जाते
- iv) ब्लॉकमध्ये समाविष्ट आहे.
अ) व्यवहार डेटा ब) हॅश पॉईंट
क) एक टाइमस्टॅम्प ड) वरील सर्व
- v) ब्लॉकचेन प्रकल्प अंमलबजावणीची पहिली पायरी आहे.
अ) आवश्यकता ओळख
ब) सुरक्षेचा शक्य अभ्यास
क) प्रकल्प नियंत्रित करणे आणि देखरेख ठेवणे
ड) स्क्रीन कल्पना विचार

- vi) खालील पैकी कोणता व्यवसाय संस्थेचा बाह्य पर्यावरण घटक नाही.
अ) सामाजिक पर्यावरण	ब) शैक्षणिक पर्यावरण
क) व्यवसाय कार्यसंस्कृती	ड) राजकीय पर्यावरण

ब) जोड्या जुळवा : [5]

i) विक्रिस काढलेले भांडवल	अ) 2008
ii) प्रधानमंत्री कौशल विकास योजना	ब) महिला उद्योजकांना प्रोत्साहन देणे
iii) व्यापार - संबंधित उद्योजकता सहाय्य आणि विकास	क) 2015
iv) अटल इनोव्हेशन मिशन	ड) 2016
v) भारतात मोबाइल बँकिंग ICICI बँकेने प्रथम सुरू केली होती	इ) सभासद होण्यासाठी जनतेला भांडवल देऊ केले होते

प्रश्न 2) संयुक्त स्टॉक कंपनी म्हणजे काय? संयुक्त स्टॉक कंपन्यांचे फायदे आणि तोटे सांगा. [15]

प्रश्न 3) ई-कॉमर्स म्हणजे काय? ई-कॉमर्सचे फायदे आणि तोटे तपशीलवार स्पष्ट करा. [15]

प्रश्न 4) 'डिजिटल इंडिया' या शब्दाची व्याख्या द्या. डिजिटल इंडियाचे फायदे सांगा. [15]

प्रश्न 5) इंटरनेट आणि मोबाईल बँकिंगचे फायदे आणि मर्यादा तपशीलवार स्पष्ट करा. [15]

प्रश्न 6) टिपा लिहा. (कोणत्याही 3) [15]

- संस्थेचे महत्त्व.
- सहकारी संस्थांचे प्रकार.
- ब्लॉक चेनचे प्रकार.
- प्रधानमंत्री कौशल विकास योजना (PMKVY).
- केपिओ (KPO).

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PA-1733

[Total No. of Pages : 2

[5952]-118

First Year B.Com.

ADDITIONAL ENGLISH-I

117A : Prescribed Textbook : Pearls of Wisdom (By Board of Editors)
(2019 Pattern) (Semester-I) (CBCS)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Attempt any THREE out of FIVE . **[15]**

- a) What is the main argument of the essay the sporting spirit?
- b) How far do you subscribe to oruell's view on the 'Sporting Spirit'?
- c) What is George Oruell's opinion about the olympic Games?
- d) What is the theme of the poem 'The World is Too Much with Us'?
- e) Accoreling to william wordsworth, what has made people insensitive to the beauty of nature?

Q2) Attempt any THREE out of FIVE **[15]**

- a) What does professor Bouvier have to say about the intelligence of insects?
- b) How does Robert Benchely convinice the reactors that the insects can think?
- c) Discuss the humour in the poem 'The Fortune Teller'?
- d) What is the main idea of the poem 'The Fortune Teller'?
- e) What kind of English does Joseph Furtado use in the Poem 'The Fortune Teller'?

Q3) Attempt any Two out of Four. **[20]**

- a) What is the main thrust of thee essay 'Good manners'?
- b) Describe the significance of the story of the young man at the beginning of the essay. 'Good Manners'?
- c) What kind of freedom does Tagore desire for his country?
- d) According to Tagore, how should knowledge be? Explain.

P.T.O.

Q4) Attempt any FOUR out of SIX.

[20]

- a) Why is the bank manager annoyed with the narrator in 'My Financial career'?
- b) How does Stephen Leacock bring out the humour of the situation in 'My Financial Career'?
- c) What happens to the narrator when he enters a bank in 'My Financial Career'?
- d) What is the main theme of the poem 'I sit and Look Out'?
- e) Comment on the Universality of the poem 'I sit and Look out'?
- f) What did the manager think about the narrator in 'My Financial career'?

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PA-1734

[Total No. of Pages : 1

[5952]-119

F.Y. B.Com.

MARATHI (मराठी)

117-B : भाषा साहित्य आणि कौशल्य विकास

अभ्यासपुस्तक: उत्कर्षवाटा

(2019 Pattern) (Semester - I)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही एका विषयांवर 300 शब्दांपर्यंत निबंध लिहा. [15]

- अ) आजच्या तरूणांपुढील कर्तव्ये
ब) स्त्री उद्योजिका व भारतीय अर्थव्यवस्था
क) पर्यावरणाचे मित्र व्हा! (ललित)
ड) जाहिरातीचे युग

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे 50 शब्दांपर्यंत लिहा. [15]

- अ) सहकारी चळवळीची गुणवैशिष्ट्ये लिहा.
ब) वृक्षशेतीचे स्वरूप थोडक्यात स्पष्ट करा.
क) आपण स्मार्ट फोनची किंमत का मोजतो? ते स्पष्ट करा.
ड) 'निसर्गाने दिलेला ठेवा' राहीबाई पोपेरे यांनी कशा प्रकारे जतन केला आहे? ते विशद करा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे 150 शब्दांपर्यंत लिहा. [20]

- अ) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचे शैक्षणिक विचार स्पष्ट करा.
ब) 'चला जरा काम करू' या पाठातील वैचारिकता स्पष्ट करा.
क) शरद जोशींनी मांडलेली 'भारत विरुद्ध इंडिया' ही संकल्पना विशद करा.
ड) हनुमंतराव गायकवाड यांच्या प्रगतीचा आढावा थोडक्यात लिहा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तरे 300 शब्दांपर्यंत लिहा. [20]

- अ) नैना लाल किदवई एच.एस.बी.सी. मधील योगदान स्पष्ट करा.
ब) निलिमा मिश्रा यांनी स्त्रियांसाठी केलेल्या सामाजिक उपक्रमांचा परिचय करून द्या.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PA-1735

[Total No. of Pages : 2

[5952]-120

F.Y. B.Com.

HINDI-I (हिंदी) (Optional)

117C : काव्य, कहानी तथा व्यावहारिक हिंदी

पाठ्यपुस्तक : साहित्य सौरभ : संपा.प्रो.डॉ. सदानंद भोसले

(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - I)

समय : 2½ घंटे]

[पूर्णांक : 70

- सूचना : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
2) दाहिनी ओर लिखे अंक प्रश्नों के पूर्णांक हैं।

प्र.1) निम्नलिखित में से किन्हीं दो प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए।

[16]

- अ) 'स्वदेश के प्रति' कविता में कवयित्री स्वतंत्रता का स्वागत किस प्रकार करती है?
ब) 'हो गई है पीर पर्वत-सी पिघलनी चाहिए' कविता में व्यक्त क्रांति की भावना को स्पष्ट कीजिए।
क) 'पिता के जूते' कविता का भावार्थ लिखिए।
ड) 'पेड़ की पुकार' कविता का केंद्रीय भाव लिखिए।

प्र.2) निम्नलिखित में से किन्हीं दो प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए।

[16]

- अ) "भोलाराम का जीव" कहानी में चित्रित व्यंग्य को अपने शब्दों में लिखिए।
ब) "उसने कहा था" कहानी की कथावस्तु लिखिए।
क) "व्यथा का सरगम" कहानी में वर्णित नारी अस्मिता पर प्रकाश डालिए।
ड) "जंगल का दाह" कहानी के मामा सोन की चारित्रिक विशेषताएँ लिखिए।

प्र.3) अ) निम्नलिखित में से किसी एक अवतरण की ससंदर्भ व्याख्या कीजिए।

[7]

- i) "खारे आँसू से घुले गाल
अखें हलके अथखुले बाल
झरती ज्यों रेशम की किरनें, संझा की बदरी से छन-छन!
मिसरी के होठों पर सूखी किन अरमानों की विकल प्यास!"
- ii) "गली गली में पेड़ लगाओं,
हर प्राणी में आस जगा दो।
रो-रोकर पुकार रहा हूँ,
हमें जमीं से मत उखाड़ों।"

P.T.O.

- ब) निम्नलिखित में से किसी एक अवतरण की ससंदर्भ व्याख्या कीजिए। [7]
- i) “अब तुम्हें वही मिलेगा मुहल्ले वालों जिसके लायक हो तुम। उफ! तुम्हारी सेवा करते-करते मैंने खुद को, परिवार को, खो दिया, कोई इतवार-इतवार सा नहीं आया।”
- ii) “मूर्ख जीवों को लाते-लाते बूढ़ा हो गया, फिर भी एक मामूली बूढ़े आदमी के जीव ने तुझे चकमा दे दिया।”

प्र.4) निम्नलिखित में से किन्हीं दो प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए। [14]

- अ) यूनिकोड का परिचय संक्षेप में लिखिए।
- ब) इंटरनेट की उपयोगिता पर प्रकाश डालिए।
- क) ‘मंत्र राजभाषा’ का सामान्य परिचय दीजिए।
- ड) इंटरनेट की सामान्य जानकारी लिखिए।

प्र.5) निम्नलिखित में से किन्हीं दस अंक तथा गणितीय चिह्नों को देवनागरी में लिखिए। [10]

- i) 17
- ii) 19
- iii) 31
- iv) 43
- v) 59
- vi) 74
- vii) 85
- viii) 90
- ix) +
- x) :
- xi) -
- xii) []

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PA-1736

[Total No. of Pages : 2

[5952]-121

F.Y. B.Com.

117 - D : GUJARATI

(2019 Pattern) (Regular) (Semester - I)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

પ્રશ્ન.1) અ) હેતુલક્ષી પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (કોઈપણ પાંચ)

[10]

- 1) મધ્યકાલીન ચાર પદ કવિઓના નામ જણાવો.
- 2) નરસિંહ મહેતાની કાવ્યકૃતિઓના નામ જણાવો.
- 3) મીરાંબાઈના કાવ્યસર્જન વિષે ટૂંકમાં જણાવો.
- 4) શ્રીકૃષ્ણને જોઈને નાગણો શું કહે છે?
- 5) મેઘાણીએ પ્રાથમિક, માધ્યમિક અને કોલેજ શિક્ષણ ક્યાં ક્યાં લીધેલ?
- 6) પાટણવાડિયા કોમને અઘોગતિને પંથે લઈ જવા કઈ સમાજ વ્યવસ્થા હતી?
- 7) કાકાસાહેબ 'માણસાઈના દીવા' ને પવિત્ર તીર્થ સલિલ જેવી કેમ જણાવે છે?
- 8) મેઘાણીની નવલકથાઓ જણાવો.

બ) 50 શબ્દોમાં જવાબ લખો. (કોઈપણ બે)

[10]

- 1) માણસાઈના દીવા પુસ્તક વિશે ટૂંકમાં જણાવો.
- 2) મહારાજ અને પાટણવાડિયાઓનો પરસ્પર પ્રેમ અને આદર ટૂંકમાં જણાવો.
- 3) 'રામ રાખે તેમ રહીએ' પદમાં મીરા શું કહે છે?
- 4) નરસિંહ મહેતા વૈષ્ણવજનના ક્યાં લક્ષણો નિરૂપે છે?

P.T.O.

પ્રશ્ન.2) અ) સવિસ્તાર જવાબ લખો. (કોઈપણ એક)(પદ્ય વિભાગ) [10]

- 1) નરસિંહ મહેતાનું જીવન અને કવન
- 2) મધ્યકાલીન ગુજરાતી સાહિત્યના પદ્ય પ્રકાર 'પદ્ય' નો સ્વરૂપલક્ષી પરિચય કરવો.

બ) સવિસ્તાર જવાબ લખો. (કોઈપણ એક)(ગદ્ય વિભાગ) [10]

- 1) મેઘાણીની કથન શૈલી પર નોંધ લખો.
- 2) મહારાજની ગુનો પકડવાની અને ગુનેગારોને સુધારવાની રીત--પર નોંધ લખો.

પ્રશ્ન.3) અ) ટૂંકનોંધ લખો. (કોઈપણ એક)(પદ્ય વિભાગ) [5]

- 1) મીરાંના પદોમાં કૃષ્ણપ્રેમ
- 2) ગોપીની વિરહ વેદનાના પદો

બ) ટૂંકનોંધ લખો. (કોઈપણ એક)(ગદ્ય વિભાગ) [5]

- 1) માણસાઈના દીવાન સંવાદો પર ટૂંકનોંધ લખો.
- 2) મહારાજ અને પાટણવાડીયા લોકોના તીવ્રપ્રેમ

પ્રશ્ન.4) અ) કોઈપણ એક વિષય પર નિબંધ લખો. [10]

- 1) સામાન્ય માનવી પર કોરોનાની અસર
- 2) ઉનાળાનો બપોર
- 3) મારો રમણીય અને સ્મરણીય પ્રવાસ
- 4) કોલેજજીવનનો આદર્શ

પ્રશ્ન.5) અ) અરજીલેખન [5]

તમારું સ્કૂલલિવિંગ સર્ટિફિકેટ ખોવાઈ ગયું છે. કોલેજમાં પ્રવેશ મેળવવા માટે તમને તેની જરૂર પડી છે, આથી ડુપ્લિકેટ સ્કૂલલિવિંગ સર્ટિફિકેટ લખી આપવા માટે તમારી શાળાના આચાર્યશ્રીને એક અરજી લખો.

બ) અહેવાલલેખન [5]

'રક્તદાન શિબિર' વિશેનો અહેવાલ આશરે સો શબ્દોમાં લખો.

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

PA-1737

[Total No. of Pages : 2

[5952]-122

F.Y. B.Com./B.A.

117E : SINDHI - TERM - I

सिंधी

(2019 Pattern) (Semester - I)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) Q. No. 1 and Q. No. 6 are compulsory.
- 2) Solve any 3 questions from the remaining questions nos 2, 3, 4 and 5.

सुवाल. 1) A) हेठियनि मां खाल भरियो के वि

[5]

(मलीर, फोगसेन, लाल देवल, दिप्ती, मिरचूमल, शारजाह)

- i) एअरपोर्ट तां टैक्सी करामा दुबई ड्राहुं सुठी रफतार सा हली.
- ii) पंवाहरू गोठ में रहंदो हो.
- iii) बनीअ ते कम करण लाइ नाले हिकड़ो हारी कम कंदो हो.
- iv) ऐं शेवकराम सुठा बालपन जा दोस्त हुआ.
- v) प्रिती ऐं साहेड़ीयुं हयो.
- vi) गीता सोसायटीअ वारी लंबी घिटीअ खे बारी घिटी बि चवंदा आहिनि.

B) जोड़ा मिलायों

[5]

i) हाज़िरू	1) घट
ii) वधीक	2) गैहाज़िरू
iii) पवित्र	3) पूरो
iv) नई	4) अपवित्र
v) अधूरो	5) पुराणी

P.T.O.

सुवाल. 2) शाह साहब पहिजेँ बैत में बंदगी लाए छा समझायो आहे? [15]

सुवाल. 3) “मुक्ती किथे पाईदें” गीत में रविंद्रनाथ टैगोर इश्वर खे किथे गोलण लाए चयो आहे. [15]

सुवाल. 4) शेवकराम ऐं मिरचूमल जे बारे में बुधायों. [15]

सुवाल. 5) प्रितीअ जे बारे में थोड़े में लिखो. [15]

सुवाल. 6) हेठियनि मां कंहिं बि हिक ते मजमून लिखों. [15]

- i) समुंड किनारे हिक शाम.
- ii) साईस जा चमात्कार.
- iii) पुराणे बूट जी आत्मकथा.
- iv) ओनलाइन पढाई जा फाइदा ऐं नुक्सान.
- v) दुःख सुखनि जी सूहं.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PA-1738

[Total No. of Pages : 2

[5952]-123

F.Y.B.Com.

PERSIAN

117F : Persian General (Paper I)
(2019 Pattern) (Semester - I)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right side indicate full marks.*

Q1) Define and illustrate any Seven of the following.

[14]

صنایع لفظی	(۱)
صنایع مثنوی	(۲)
تجنس نام	(۳)
تجنس زاہد	(۴)
مبالغہ	(۵)
تضاد	(۶)
تالیح	(۷)
حسن تعلیل	(۸)
تجاهل العارف	(۹)
استعارہ	(۱۰)

Q2) Write a short note on any three of the following:

[12]

غزل	(۱)
رباعی	(۲)
قصیدہ	(۳)
مرثیہ	(۴)
مثنوی	(۵)

P.T.O.

Q3) Write the summary of any one of the following Poems. [10]

- (۱) زغن و کرگس
- (۲) گل ناچیز
- (۳) سعی و عمل
- (۴) کعای نیکی

Q4) Write a short note on any Two of the following Poets. [14]

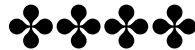
- (۱) شیخ سعدی شهبازی
- (۲) علامه اقبال
- (۳) پروین اعتصاری
- (۴) حافظ شهبازی

Q5) a) Explain or translate any seven of the following Couplets into your language. [14]

- (۱) نه هر کس از محبت مایه دار است
 - (۲) هزاران سال با فطرت نشتم
 - (۳) ولیکن سرگذشتم این دو حرف است
 - (۴) بزحمت خوش راه سو کشیدی
 - (۵) چنان در کار خود یک رنگ و بلدل
 - (۶) چنان بگر فقه راه سعی در پیش
 - (۷) بشندی گفت کای مسکین نادان
 - (۸) چو اندر لانهء خوه پادشاهند
 - (۹) نیفند با کسی ما را سر و کار
 - (۱۰) این چه شور است که درد و قمری بهنم
- نه با هر کس محبت سازگار است
با و پیوستم و از خود گستم
ترا شبدم، پرستبدم، شکستم
وزاں بارگراں هر دم خمیدی
که کار آگاه اندر کار مشکل
که فارغ گشته از هر کس جز از خویش
چرا بی فارغ از ملک سلیمان
نوال پادشاهان را نخواهند
که خود هم توشه دار هم وهم انبار
همه آفاق پر از فتنه و شری بهنم

b) Translate the following passage into your language. [6]

The Cheetah is the fastest land animal on earth. In the past, Cheetahs live in India. They disappear 70 years ago. last week cheetahs returns to India. Eight animal 8,000 kilometers from Namibia. They will live in national park. The park has 5,000 square kilometers. Many other animals live there.

Total No. of Questions : 7

SEAT No. :

PA-1739

[Total No. of Pages : 3

[5952]-124

F.Y.B.Com.

URDU - I

117G : Additional Urdu

(CBCS 2019 Pattern) (Semester - I)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

نوٹ: تمام سوالات کے جوابات مطلوب ہیں۔
نمبرات بائیں جانب درج ہیں۔

[10] سوال نمبر ۱۔ آزاد نظم اور نظم معرئی کی تعریف کرتے ہوئے ان کے درمیان فرق کو واضح کیجئے؟

یا

اردو نظم کے آغاز و ارتقاء کا اجمالی جائزہ لیجئے؟

[10] سوال نمبر ۲۔ علامہ اقبال کی شاعرانہ خصوصیات کو ان کی نظموں کی روشنی میں اجاگر کیجئے؟

یا

علامہ اقبال کی حیات و ادبی خدمات کا احاطہ کیجئے؟

[10] سوال نمبر ۳۔ افسانہ ”ٹوبہ ٹیک سنگھ“ کی روشنی میں سعادت حسن منٹو کی افسانہ نگاری پر تفصیلی نوٹ تحریر کیجئے؟

یا

منشی پریم چند کی افسانہ نگاری کا اجمالی خاکہ پیش کیجئے؟

P.T.O.

[5] سوال نمبر ۴۔ (الف) درج ذیل نظموں میں سے کسی ایک نظم کا خلاصہ تحریر کیجئے؟

- (۱) ہمالہ
- (۲) گل رنگیں
- (۳) عشق اور موت

[5] (ب) درج ذیل میں سے کسی ایک افسانے کے مرکزی خیال کو پیش کیجئے؟

- (۱) ٹوبہ ٹیک سنگھ
- (۲) عید گاہ

[5] سوال نمبر ۵۔ (الف) اپنے دوست کو امتحان میں ممتاز نمبروں سے کامیاب ہونے پر خط تحریر کیجئے؟

[5] (ب) درج ذیل اصطلاحات میں سے کسی پانچ کو اردو میں لکھئے؟

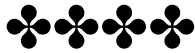
- 1) Promotion
- 2) Deficit
- 3) Action
- 4) Forecast
- 5) Agent
- 6) Industry
- 7) Stock Market
- 8) Profit

[10] (ج) درج ذیل میں سے کسی ایک پر تفصیلی مضمون تحریر کیجئے؟

- (۱) امن عالم
- (۲) صوتی آلودگی
- (۳) کتابوں کے بوجھ تلے دہتی معصومیت

سوال نمبر ۶۔ درج ذیل اشعار میں سے کسی پانچ کی تشریح کیجئے؟

- (۱) اس چمن میں میں سراپا سوز و ساز آرزو
اور تیری زندگانی بے گداز آرزو
- (۲) کہہ رہی ہے میری خاموشی ہی افسانہ مرا
کنج خلوت خانہ قدرت ہے کاشانہ مرا
- (۳) علم تجھ سے تو معرفت مجھ سے
تو خدا جو، خدا نما ہوں میں
- (۴) عققل نے ایک دن یہ دل سے کہا
بھولے بھٹکے کی رہنما ہوں میں
- (۵) آتی ہے ندی فراز کوہ سے گاتی ہوئی
کوثر و تسنیم کی موجوں کو شرماتی ہوئی
- (۶) کام مجھ کو دیدہ حکمت کے الجھیڑوں سے کیا
دیدہ بلبیل سے میں کرتا ہوں نظارہ ترا
- (۷) رفعت ہے جس زمیں کی بام فلک کا زینا
جنت کی زندگی ہے جس کی فضا میں جینا
- (۸) وحدت کی لے سنی تھی دنیا نے جس مکاں سے
میر عرب کو آئی ٹھنڈی ہوا جہاں سے

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

PA-1740

[Total No. of Pages : 4

[5952]-125

F.Y. B.Com.

117 H : FRENCH - I

(2019 Pattern) (Semester - I)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Use of dictionary is not allowed.*

Q.1. Complétez un dialogue

(15)

E. M. Dubosc va à la réception de l'hôtel TOTAL. Il a deux chambres réservées au nom de M. Dubosc.

M. Dubosc : Bonjour monsieur.

Le réceptionniste : Bonjour monsieur. _____

M. Dubosc : Au nom de M. Dubosc et Mme Bacali .

Le réceptionniste : _____

M. Dubosc : Elles sont à quel étage ?

Le réceptionniste : _____

M. Dubosc : Merci, c'est où ?

Le réceptionniste : _____

M. Dubosc : La salle de restaurant, c'est où ?

Le réceptionniste : _____

M. Dubosc : Merci, au revoir.

OU

F. M. Laperre est dans un hôtel. Il veut visiter la ville. Il demande les informations au réceptionniste.

M. Laperre : _____

Le réceptionniste : Vous pouvez aller dans la vieille ville.

M. Laperre : _____

Le réceptionniste : Oui, il y a des restaurants dans la vieille ville.

P.T.O.

M. Laperre : _____.

Le réceptionniste : Oui, il y a des bus jusqu'à minuit.

M. Laperre : _____.

Le réceptionniste : Pour aller dans la vieille ville, il y a un bus à 18 h.

M. Laperre : _____.

Le réceptionniste : Au revoir, monsieur.

Q.3. Grammaire et vocabulaire

A. Mettez au pluriel (2 au choix): (4)

1. Elle attend le responsable.
2. La cliente visite France.
3. Le réceptionniste donne l'information.

B. Donnez le féminin (2 au choix) : (4)

1. L'assistant français arrive demain.
2. M. Pinot est italien.
3. Le standardiste parle au client.

C. Complétez avec des prépositions (2 au choix) (2)

1. Je voyage _____ France.
2. Il travaille _____ son père.
3. Il Je suis _____ la communication.

E. Choisissez la bonne réponse (3 au choix): (3)

1. Le _____ aide les passagers dans l'avion. (steward/pilote/ingénieur)
2. Dans l'avion, on mange _____ (à la cantine/des plateaux-repas/au restaurant)
3. Louis Dreyfus travaille dans le domaine de _____ (automobile/négoces/pétrole)
4. Le _____ est un titre de transport. (ticket/métro/avion)

F. Dites vrai ou faux (3 au choix) : (3)

1. On dit « Bonjour maître » à un avocat.
2. Un habitant de l'Inde est Indien.
3. EDF travaille dans le domaine des téléphones.
4. Il faut mettre le téléphone en silence pendant une réunion.

G. Complétez avec des mots donnés : (l'avion, travail, dossiers, souvent) (4)

Je voyage _____ et j'aime bien _____. C'est mon lieu de _____. Pendant le voyage, j'étudie toujours mes _____.

H. Mettez les verbes entre parenthèses à la forme qui convient : (4)

1. Vous (voyager) en classes d'affaires.
2. Ils (prendre) le train.
3. Vous (faire) le planning.
4. Le directeur (prendre) l'avion.

I Quelle heure est-il (2 au choix) (2)

1. 14 h
2. 8 h 10
3. 13 h 25.s

K. Reliez les deux colonnes (4)

A	B.
1. Un habitant de la Suisse	a) Une cliente
2. Un client	b) Production et distribution de matériaux de construction
3. E. Leclerc	c) Suisse
4. Saint Gobain	d) Hypermarchés.

Q.4. Écrivez en forme de paragraphe (5)

- A. Nom : Monet
Prénom : Claudine
Nationalité : Italeinne
Pays de résidence : Brésil
Secteur d'activité professionnel : vente sur internet
Situation de famille : mariée.

OU

B. Janine appelle son amie Isabelle. Elle laisse un message. Elle invite Isabelle à dîner le mardi, 6 mai. Voici son agenda, écrivez-le en forme de paragraphe :

- Lundi, 5 juin : arrivée à Lyon pour une conférence.
Mardi, 6 juin : conférence toute la journée. Dîner avec Isabelle.
Mercredi, 7 juin : conférence. Vol à Londres, le soir.

Q.5. A. Traduisez en anglais: (5)

Les hôtels de tourisme sont classés par de nombres d'étoiles selon de nombreux critères : le confort des chambres, les équipements, la qualité du service, les langues parlées, l'intérêt historique ou la situation géographique.

Les hôtels résidentiels proposent des appartements avec kitchenette ou cuisine, souvent en centre-ville.

B. Traduisez en français: (5 au choix)

(10)

1. My children do not like packaged meals.
2. My colleagues are Asian.
3. I am IT professional.
4. The work languages are English and Chinese.
5. The sky is blue.
6. How old are you?
7. What is your profession?

Q.6. Compréhension

Dans les grandes villes françaises, il y a différents types de transports en commun : bus, métro, tramway, trains de banlieue.

En France, il existe différents tarifs. Ils correspondent à l'âge ou à la situation.

Pour voyager dans les transports en commun en France, vous devez :

- avoir un titre de transport,
- composter ou valider votre titre de transport en commun.

A. Dites vrai ou faux :

(5)

1. Dans les grandes villes françaises, il n'y a pas de bus.
2. Le métro est un type de transport en commun.
3. Il existe de différents tarifs.
4. Dans les transports en commun, un titre de transport n'est pas nécessaire.
5. Il faut composer le titre de transport

x x x

Total No. of Questions :6]

SEAT No. :

PA-1741

[Total No. of Pages :8

[5952]-126

F.Y.B.Com.

**GB 1-1171 : GERMAN General -I : Basic Course
(2019 Pattern) (Semester - I)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *30 marks internal assessment.*

Frage I. Beantworten Sie die folgenden Fragen! (Nur 5)

[10]

1. Wie heißt die Hauptstadt von Deutschland?
2. Was essen die Deutschen zum Frühstück?
3. Was machen Sie am Wochenende?
4. Was ist Ihre Mutter von Beruf?
5. Wann und wo haben Sie Ihren letzten Geburtstag gefeiert?
6. Was wünscht man zu Weihnachten?
7. Wie viele Geschwister haben Sie?

Frage II. Übersetzen Sie!

[10]

A] Übersetzen Sie ins Englische!

(06)

Liebe Ulla,

Die Zeit hier in Spanien is herrlich! Ich stehe immer gegen neun Uhr auf und frühstücke in Ruhe. Dann gehe ich schwimmen, Tennis spielen oder einkaufen. Hier kann man viel Geld ausgeben! Die Restaurants sind auch sehr gut. Nachmittags gehe ich meistens surfen. Dann treffe ich fast immer Jörg. Abends gehen wir zusammen tanzen. Jetzt muss ich aber aufhören. Morgen mache ich mit Jörg einen Ausflug nach Granada. _

Herzliche Grüße

Deine Kerstin

B] Übersetzen Sie ins Deutsche! (Nur 4)

(04)

1. Sam plays football on weekends.
2. My kitchen is big .
3. I am travelling to Germany in November
4. Sandra, can you please switch on the lamp?
5. She is a secretary by profession.
6. Gerda is tired. She sleeps.

P.T.O.

Frage III. Lesen Sie den folgenden Text und schreiben Sie richtig oder falsch! [5]

Heidi Klum kommt aus Bergisch Gladbach. Sie ist Model und präsentiert Mode von internationalen Designern. Sie hat eine Mode- Kollektion und sie macht Werbung für H & M und Mc Donalds. Heidi Klum arbeitet international, in Paris, New York, Mailand und Düsseldorf. Sie spricht Deutsch, Englisch und Französisch. Heidi Klum wohnt in Manhattan und in Bergisch Gladbach. Sie hat eine Tochter, Leni. Designer- Mode ist ihr Job, zu Hause mag sie aber Jeans und T- Shirts. Sie macht viel Sport : Ballet und Jazz- Dance.

1. Heidi ist Fotomodell von Beruf . **R / F**
2. Heidi arbeitet nur in Deutschland. **R / F**
3. Heidi spricht drei Sprachen. **R / F**
4. Heidis Tochter heißt Leni. **R / F**
5. Leni mag Jeans und T-Shirt. **R / F**

Frage IV. Grammatik! [25]

A) Ergänzen Sie die Personalpronomen! (Nur 4) (04)

1. Wo ist der Brief? - Ich schreibe _____ gerade.
2. Das ist meine Freundin. _____ malt sehr gut.
3. Jack und Richard sind meine Freunde. Ich besuche _____ oft.
4. Der Kaffee ist kalt. Ich trinke _____ nicht.
5. Kinder, was macht _____ da?
6. Das Sofa ist bequem. _____ ist aber teuer.

B) Ergänzen Sie die Possessivpronomen! (Nur 4) (04)

1. Giesela, kommt _____ Mutter nicht mit? – Nein.
2. Herr Beier, ist das _____ Auto? - Ja
3. Samuel hat einen Computer. Das ist _____ Computer.
4. Sara und _____ Freundin kommen heute zur Party.
5. –Oh Gott! _____ Brille ist weg. Ich sehe leider nichts. _____
6. Das ist _____ Klassenzimmer. Wir lernen hier Deutsch.

C) Ergänzen Sie richtige bestimmte oder unbestimmte Artikel! (Nur 3) (03)

1. Das ist _____ Polizistin.
2. Maria kauft _____ Halskette.
3. Das Messer ist nicht da. Er sucht _____ Messer.
4. Brauchst du _____ Brille? – Nein danke.
5. Wo ist hier _____ Bibliothek, bitte?

D) Schreiben Sie das richtige Modalverb! (Nur 4) (04)

1. Die Mutter sagt: Das Mädchen _____ die Zähne putzen
2. _____ du Gitarre spielen?
3. _____ ich hier mein Auto parken? – Leider nicht.
4. Ich _____ jetzt eine Tasse Kaffee trinken. Ich bin müde.
5. Willi ist Kellner von Beruf. Er _____ jeden Tag um 6:00 Uhr aufstehen.

E) Ergänzen Sie die richtige Präposition! (Nur 4) (04)

1. Das Kind geht _____ Hause.
2. Peter kauft Blumen _____ sein Wohnzimmer.
3. Sabine fährt _____ die Stadt.
4. Meine Großmutter kann _____ ihre Brille nicht lesen.
5. _____ zwei Jahren lerne ich Deutsch.
6. Maria fährt _____ dem Bus jeden Tag.

F) Konjugieren Sie das richtige Verb! (Nur 3) (03)

(spielen, sprechen, fahren, kaufen, lesen)

1. Tejal _____ Englisch, Deutsch und Französisch.
2. Die Kinder _____ Cricket am Abend.
3. Morgen gibt es eine Party. Ich _____ neue Schuhe für die Party.
4. Ich _____ nach Delhi am Wochenende.
5. Mein Bruder _____ das Buch ‚ Da Vinci Code‘.

G) Bilden Sie Fragen! (Nur 3) (03)

1. Die Tasche kostet 20 Euro.
2. Der Film beginnt um 7 :00 Uhr
3. Martin kauft einen Pullover.
4. Das ist ein Kugelschreiber.
5. Samuel kommt aus Mannheim.

Frage V. Wortschatz!

[10]

A) Schreiben Sie die Gegenteile! (nur 3)

(03)

1. einfach X _____
2. froh X _____
3. laut X _____
4. groß X _____
5. alt X _____

B) Was passt? (Nur 3)

(angeln, Paar, füttern, Apotheke, Augenarzt)

(03)

1. Ich will Asperin kaufen. Ich gehe zur _____.
2. Herr und Frau Schmidt das ist ein _____.
3. Meine Augen tun mir weh. Ich gehe zum _____.
4. Hier darf man keine Fische _____. Da ist ein Schild.
5. Mein Hund hat Hunger. Ich muss ihn _____.

C) Was passt nicht? (nur 4)

(04)

1. Minute – Gaskocher – Sekunde - Uhr
2. Bett – Koffer – Tisch - Schrank
3. Sohn – Tochter – Bruder - Männer
4. Polizeiauto – Radio – Krankenwagen - Bus
5. Lernen : eine Sprache – Büro – Mathematik – ein Spiel
6. Anmachen : ein Radio – eine Waschmaschine – Strümpfe – den Fernseher

Frage VI. Schreiben Sie über EINES der folgenden Themen! (5-7 Sätze)

[10]

1. Mein Zimmer	3. Mein Geburtstag
2. Mein Wochenende	4. Ich

Total No. of Questions : 6]

PA-1741

[5952]-126

F.Y.B.Com.

**GA 1-1171 : GERMAN General -I : Advanced Course
(2019 Pattern) (Semester - I)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *30 marks internal assessment.*

Frage I. Beantworten Sie die folgenden Fragen! (Nur 5)

[10]

1. Wie feiern die Deutschen Weihnachten?
2. Beschreiben Sie Ihr Schlafzimmer!
3. Wo lernen Sie Deutsch? Wie finden Sie Deutsch?
4. Nennen Sie zwei Städte in Deutschland!
5. Beschreiben Sie die Stadt Leipzig!
6. Was darf man im Unterricht nicht machen?
7. Nennen Sie 2 Flüsse in Deutschland!

Frage II. Übersetzen Sie!

[10]

A] Übersetzen Sie ins Englische!

(06)

Das ist Andrick Razandry. Er ist aus Madagaskar. Aus Tamatave. Das ist im Osten von Madagaskar. Seit zwei Jahren lebt er in Deutschland. Er studiert Deutsch an der Friedrich- Schiller- Universität in Jena. Andrick hat 18 Stunden Unterricht pro Woche. Er kennt viele Studenten und Studentinnen. Die Universität ist international. In den Seminaren sind Studenten und Studentinnen aus vielen Ländern, aus Russland, China und aus den USA. Andrick spricht vier Sprachen: Seine Muttersprache, Französisch, Deutsch und Englisch.

B] Übersetzen Sie ins Deutsche! (Nur 4)

(04)

1. Mr. Braun, would you like to have a salad with cheese?
2. I cannot cook well.
3. We want to go to Spain, but we have no time.
4. I am sorry, but I don't have time on weekend.
5. Mister Meier, is this your car?
6. Paula, would you come with me to a concert?

Frage III. Lesen Sie den folgenden Text und kreuzen Sie richtig (R) oder falsch (F) an!
[05]

Morgens : Familie Gröner frühstückt. Es muss schnell gehen. In zehn Minuten muss Herr Gröner in die Firma fahren. Er isst nur ein Brot mit Marmelade und trinkt eine Tasse Kaffee. Frau Gröner hat etwas mehr Zeit. Sie arbeitet nachmittags. Sie isst ein Brötchen mit Wurst. Dazu trinkt sie Tee und manchmal auch etwas Orangensaft. Die Kinder trinken Milch mit Kakao. Andy isst immer zwei Brote mit Käse und Wurst. Seine Schwester Sabine isst ein Brötchen mit Marmelade.

Mittags: Zum Mittagessen sind die Kinder allein zu Hause. Die Mutter ist schon weg zur Arbeit. Es gibt Spagetti mit Tomatensoße. Zum Trinken gibt es Apfelsaft und Mineralwasser. Herr Gröner isst in der Kantine.

Abends: Der Abendessen gibt es bei Grönern immer vor dem Fernseher. Sie essen Brot mit Wurst oder Käse. Herr Gröner trinkt dazu ein Bier. Sabine isst Käsebrötchen. Manchmal macht gern einen Salat.

Sonntags: Am Sonntagnachmittag kommen manchmal Opa und Opa zu Besuch. Dann gibt es Kaffee und Kuchen. Am Samstag backt Frau Gröner den Kuchen. Wenn sie keine Zeit hat, kauft sie einen beim Bäcker.

1. Zu Mittag isst Herr Gröner zu Hause.	R	F
2. Immer backt Frau Gröner den Kuchen zu Hause..	R	F
3. Zum Frühstück hat Herr Gröner nicht viel Zeit.	R	F
4. Frau Gröner geht früh morgens in die Arbeit.	R	F
5. Am Wochenende kommen die Großeltern zu Besuch.	R	F

Frage IV. Grammatik!

[25]

A) Bilden Sie das Partizip Perfekt! (Nur 4)

(04)

1. Peter sucht sein Buch.
2. Herr Rilke geht heute ins Kino.
3. Giesela wohnt in Berlin.
4. Mona schreibt einen Brief.
5. Frau Bachmann organisiert eine Überraschungsparty für ihren Mann.
6. Die Sekretärin macht den Computer an.

B) Schreiben Sie die Sätze im Präteritum! (Nur 4)

(04)

1. Maria, wo ist dein Schlüssel?
2. Am Wochenende rufe ich meine Großmutter an.
3. Die Uhr kostet 50 Euro.
4. Wir essen keine Süßigkeiten.

5. Rina kommt aus Chennai.
6. Die alte Frau kauft eine neue Brille.

C] Bilden Sie Nebensätze! (Nur 3) (03)

(obwohl, wenn, weil, damit, als)

1. Ich gehe spazieren. Das Wetter ist schön.
2. Wir gehen in die Party von Lisa. Wir haben keine Einladung.
3. Paula möchte ein Butterbrot essen. Sie hat Hunger.
4. Ich arbeite Tag und Nacht. Meine Familie kann besser leben.
5. Wir waren klein. Wir hatten ein kleines Haus.

D] Schreiben Sie das richtige Modalverb! (Nur 4) (04)

1. Am Wochenende ____ ich ins Konzert gehen.
2. Ich ____ heute Abend nicht mitkommen, denn ich habe keine Zeit.
3. Sie ____ heute bis 17 Uhr arbeiten.
4. Im Park ____ nicht rauchen.
5. Ich ____ ein Glass Wasser, bitte.
6. ____ bitte mir helfen?

E] Ergänzen Sie die richtige Präposition! (Nur 4) (04)

1. Herr Braun arbeitet ____ Schmitt & Co.
2. Wolfgang, hier ist ein Geschenk ____ dich.
3. Kommen sie ____ Japan, Frau Kansaki?
4. Komm, wir gehen ____ den Park.
5. Ich fahre ____ dem Zug nach Delhi.
6. Die Familie sitzt ____ den Tisch und diskutiert.

F] Konjugieren Sie das richtige Verb! (Nur 3) (03)

(abholen, kaufen, sein, lesen, haben, anrufen)

1. Ich ____ heute Abend Gäste. Ich muss einen Kuchen backen.
2. Die Eltern ____ die Kinder von der Schule ____.
3. Christina ____ Pilotin von Beruf.
4. Mein Opa ____ gern Bücher in seiner Freizeit.
5. Am Wochenende ____ Martin Obst und Gemüse.

G] Bilden Sie Fragen! (Nur 3) (03)

1. Sanika trinkt einen Tee.

2. Am Mittwoch schreibe ich die Prüfung.
3. Das Kind geht in die Schule.
4. Natascha braucht eine Tasche.
5. Eva wohnt in Bonn.

Frage V. Wortschatz!

[10]

A] Schreiben Sie die Gegenteile! (nur 3)

(03)

1. schön X _____
2. lang X _____
3. klein X _____
4. zumachen X _____
5. dunkel X _____

B] Was passt? (Nur 3)

(03)

1. Nadine geht gerne in den (Park / Schwimmbad) spazieren.
2. Guten (Morgen / Nacht), wie geht es Ihnen?
3. Sie spielt (Klavier/ Hobby).
4. Rachel hat zwei (Kinder / Bruder).
5. Eine (Stunde / Jahr) hat 60 Minuten.

C] Was passt nicht? (nur 4)

(04)

1. Topf – Messer – Pflaster – Gabel
2. Kreditkarte – Währung – Geld - Papier
3. Fahrer – Schüler – Lehrer – Tischler
4. Wohnzimmer – Schlafzimmer – Hotelzimmer – Küche
5. grün – gelb – laut – schwarz
6. viel, wenig, gesund, mehr

Frage VI. Schreiben Sie über EINES der folgenden Themen! (5-7 Sätze)

[10]

1. Ich...
2. Meine Stadt
3. Deutsch lernen

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PA-1742

[Total No. of Pages : 2

[5952]-127

F.Y. B.Com.

SANSKRIT - I

117 J : अमरभारती (General)

(2019 Credit Pattern) (Semester - I)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) अ) कोणत्याही एकाचे मराठीत किंवा इंग्रजीत भाषांतर करा. [5]

Translate any one in to Marathi or English.

- i) यथाकालमनागतानाम पुस्तकभाण्डनीवीकानां वा देयदशबन्धो दण्डः। कार्मिके चोपस्थिते कारणिकस्याप्रतिधनतः पूर्वः साहसदण्डः। विपर्यये कार्मिकस्य द्विगुणः।
ii) तन्मया गृहागतेन बभुसया पीड्यमानेन त्वत्सकाशात्भोजन मर्जनीयम्। तत्र त्वयैकाकिन्यास्य भूपते रक्तभोजनं कर्तुं युज्यते। तच्छ्रुत्वा मन्दविसर्पिव्याह - 'भो यदि भया सह रक्तपानं करिष्यसि तत्तिष्ठ।

ब) कोणत्याही एकाचे मराठीत किंवा इंग्रजीत भाषांतर करा. [5]

Translate any one in to Marathi or English.

- i) तौ तमाश्रममासाह्य द्रुमेर्बहुभिरावृतम्।
सुरम्यमभि वीक्षन्तौ शबरीमभ्युपेयतुः॥
तौ तु दृष्ट्वा तदा सिद्धा समुत्थाय कृताञ्जलिः।
पादौ जग्राह रामस्य लक्ष्मणस्य च धीमतः॥
ii) प्रकीर्ण केशे विमुखे ब्राह्मणेऽथ कृताञ्जलौ।
शरणागते न्यस्तशस्त्रे याचमाने तथार्जुन॥
अबाणे भ्रष्टकवचे भ्रष्टभग्नयुधे तथा।
न विमुञ्चन्ति शस्त्राणि शूरा साधुव्रते स्थिताः॥

प्र.2) अ) संस्कृतात उत्तरे लिहा. [5]

Answer in Sanskrit.

- i) शबर्याः निवासः कुत्र आसीत् ?
ii) महाभारते कति पर्वाणि ?
iii) आश्रमे दुष्यन्तः कं ऋषिकुमारं दृष्टवान् ?
iv) 'मन्दविसर्पिणी यूका' कथायां मत्कुणस्य नामधेयं किम् ?
v) गाणनिक्व्याधिकारे वर्णितः विषयः कः ?

ब) कोणत्याही एकाचे ससंदर्भ स्पष्टीकरण करा. [5]

Reference to the context. (Any one)

- i) अपराधं सहेतालपं तुष्येदल्पेऽणि चोदये।
ii) भो भो राजन्, आश्रममृगोऽयं न हन्तव्यो न हन्तव्यः।

P.T.O.

- क) कोणत्याही दोन टीपा लिहा. [10]
Write any two short notes.
i) मृगानुसारी पिनाकी – Mruganusari Pinaki
ii) राजा दुष्यन्त – The King Dushyanta
iii) कौटिलीय अर्थशास्त्र – Kautiliya Arthashastra

- प्र.3) अ) जोडया जुळवा. [5]

Match the paris.

i) कण्व	अ) राजा
ii) अग्निमुख	आ) ब्राह्मण
iii) विष्णुशर्मा	इ) नगरी
iv) अमरशक्ती	ई) ठेकूण
v) महिलारोप्य	उ) ऋषी

- ब) कोणत्याही दोन टीपा लिहा. [10]

Write any two short notes.

- i) शबरीची आतिथ्यशीलता – Shabaris hospitality
ii) योगीश्वर याज्ञवल्क्य – Yogishwar Yadnyavalkya
iii) कर्णाचे अधर्मी वर्तन – The unrighteous behavior of Karna

- क) कोणत्याही एकाचे ससंदर्भ स्पष्टीकरण करा. [5]

Reference to the context (any one)

- i) प्रायेण नीचा व्यसनेषु मग्ना निन्दन्ति दैवं कुकृतं न तु स्वम्।
ii) मया तु विविधं वन्यं संचितं पुरूषर्षभ।

- प्र.4) अ) कोणतेही एक सविस्तर उत्तर लिहा. [10]

Write any one answer in detail.

- i) हिशेबाच्या वह्यांत कोणकोणत्या प्रकारच्या नोंदी कराव्यात?
What types of entries should be made in the books of account?

- ii) कण्वऋषींच्या आश्रमपरिसराचे वर्णन करा.
Describe the hermitage of Kanvarushi

- ब) कोणतेही एक सविस्तर उत्तर लिहा. [10]

Write any one answer in detail.

- i) शबरीच्या व्यक्तिमत्त्वाच्या वैशिष्ट्यांचे वर्णन करा.
Describe the personality traits of Shabari.

- ii) 'ऋणादानम्' पाठाचा सारांश लिहा.
Write a Summary of the lesson 'ऋणादानम्'

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PA-1743

[Total No. of Pages : 2

[5952]-128

First Year.B.Com.

ARABIC - I

117K : Arabic (Functional) (Gen-I)
(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - I)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *Attempt all questions.*
- 2) *Figures to the right side indicate full marks.*

Q1) Translate into Arabic any Ten of the following sentences. **[20]**

- 1) This bus is coming from the College.
- 2) That bus is going to the University.
- 3) The Student is going to the School.
- 4) Ali is returning with Fatima from the market.
- 5) The chair is comfortable and new.
- 6) The new teacher is busy.
- 7) She is busy in her office.
- 8) His office is far from his home.
- 9) No, his college is closed.
- 10) My father is working in his room.
- 11) The head of the department is sitting.
- 12) The colour of his car is beautiful.
- 13) He is going to the house of his friend.

P.T.O.

Q2) Translate into English any Ten of the following sentences. [20]

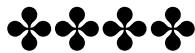
- (١) حَدِيقَةُ الْجَامِعَةِ كَبِيرَةٌ وَجَمِيلَةٌ ___
- (٢) الْوَلَدُ جَالِسٌ عَلَى الْكُرْسِيِّ ___
- (٣) تَلْفِزُ يُونُ فَرِيدَةً فِي عُرْفَتِهَا ___
- (٤) الْوَلَدُ الصَّغِيرُ شَقِيٌّ وَلَكِنْ ذَكِيٌّ ___
- (٥) الْمُدْرَسُ الْجَدِيدُ رَجُلٌ طَوِيلٌ ___
- (٦) لَا ___ كَلِيَّتُهُ مَفْتُوحَةٌ ___
- (٧) الرَّجُلُ الْمَرِيضُ ذَاهِبٌ إِلَى عِيَادَةٍ ___
- (٨) هَذِهِ الْمَدْرَسَةُ جَيِّدَةٌ ___
- (٩) عَلَى النَّافِذَةِ سِتَارَةٌ ___
- (١٠) فِي الْغُرْفَةِ طَاوِلَةٌ ___
- (١١) أَلَا سِتَادُ الْجَدِيدُ بَعِيدٌ مِنْ بَيْتِهِ ___
- (١٢) الْبِنْتُ الصَّغِيرَةُ لَا عِبَةَ فِي الْحَدِيقَةِ ___
- (١٣) الْكُرْسِيُّ مُرِيحٌ وَجَدِيدٌ ___

Q3) Explain with examples any Two of the following Topics: [16]

- (١) الْأَسْمَاءُ الْإِشَارَةُ ___
- (٢) حُرُوفُ الْجَارِّ ___
- (٣) الْمُبْتَدَأُ وَالْخَبَرُ ___
- (٤) حُرُوفُ الْهَجَاءِ ___

Q4) Write in Arabic any Two of the following Terminologies: [14]

- (١) الشُّهُورُ الْهَجْرِيَّةُ ___
- (٢) عَشْرَةُ الْفَاظِ لِلْبَنكِ ___
- (٣) أَيَّامُ الْأُسْبُوعِ ___
- (٤) عَشْرَةُ الْفَاظِ لِلْمَطْعَمِ ___

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

PA-1744

[Total No. of Pages : 4

[5952]-129

F.Y. B.Com.

**114 RES : FOUNDATION COURSE IN RESTRUCTURING - I
(2019 Pattern) (Semester - I) (A-Comp)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *Question No. 1 and Question No. 6 are compulsory.*
- 2) *Solve any three Questions No.2 to Question No.5.*
- 3) *Figures in the right indicate full marks.*

Q1) a) Fill up the blanks: [5]

- i) Reserve Bank of India was established in the _____ year.
- ii) Full form of OBC is _____.
- iii) Buddhism religion was founded by _____.
- iv) _____ in diversity is the feature of Indian culture.
- v) Man is _____ animal.

b) Select the proper option from the options given below and rewrite the sentences: [5]

- i) New Economic Policy of India was launched in _____.
(1971, 1991, 2011)

- ii) Per Capita Income = $\frac{\text{National Income}}{\text{-----}}$.

(Total Population, Global Population, Working Population)

- iii) _____ and Relative Poverty are the two types of Poverty.
(Absolute, Average, Aggregate)

- iv) Indian Economy accepted Liberalisation, Privatisation and _____.
(Globalisation, Generalisation, Industrialisation)

- v) Union Public Service Commission was established in _____.
(1926, 1976, 1996)

P.T.O.

- c) State whether the following statements are True or False: [10]
- i) Full form of CA is Chartered Accountant.
 - ii) Man is by nature a social animal.
 - iii) Gurunanak was the founder of Sikh religion.
 - iv) Poverty is the cause of Poverty.
 - v) The full form of CS is Corporate Secretary.
 - vi) The word Religion is derived from Greek word 'Religare'.
 - vii) Economic inequality is an obstacle to Economic Development.
 - viii) Unity in Flexibility is the feature of Indian Culture.
 - ix) Only involuntary unemployment is considered while estimating the total unemployment in an economy.
 - x) Nuclear family system is the feature of Indian Society.

Q2) What are the advantages of preparation for Civil Service Examinations. [10]

Q3) Define Unemployment. What are the causes of unemployment. [10]

Q4) Explain merits and demerits of Indian Caste System. [10]

Q5) Explain in detail causes and effects of Poverty. [10]

Q6) Write short notes on (Any 4): [20]

- a) Opportunities in Banking Sector in India.
- b) Problem of untouchability.
- c) National Integration.
- d) Minorities in India.
- e) Economic equality.
- f) MPSC.

Total No. of Questions : 6]

PA-1744

[5952]-129

F.Y. B.Com.

114 RES : FOUNDATION COURSE IN RESTRUCTURING - I
(2019 Pattern) (Semester - I) (A-Comp)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :-
- 1) प्रश्न क्र. 1 आणि प्रश्न क्र. 6 सोडविणे आवश्यक आहे.
 - 2) प्रश्न क्र. 2 ते प्रश्न क्र. 5 मधील कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा.
 - 3) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 4) संदर्भासाठी इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) अ) रिकाम्या जागा भरा.

[5]

- i) रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडियाची स्थापना या वर्षी झाली.
- ii) हे ओ.बी.सी. चे पूर्ण रूप आहे.
- iii) बौद्ध धर्माची स्थापना यांनी केली.
- iv) विविधतेतील हे भारतीय संस्कृतीचे वैशिष्ट आहे.
- v) मनुष्य हा प्राणी आहे.

ब) दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडून खालील विधाने पुन्हा लिहा.

[5]

- i) भारतात नव्या आर्थिक धोरणाची सुरुवात या वर्षी झाली.
(1971, 1991, 2011)

ii) दरडोई उत्पन्न = $\frac{\text{राष्ट्रीय उत्पन्न}}{\text{-----}}$

(एकूण लोकसंख्या, जागतिक लोकसंख्या, कार्यक्षम लोकसंख्या)

- iii) आणि निरपेक्ष दारिद्र हे दोन दारिद्र्याचे प्रकार आहेत.

(सापेक्ष, सरासरी, एकूण)

- iv) भारतीय अर्थव्यवस्थेने उदारीकरण, खाजगीकरण आणि चा स्विकार केला.

(जागतिकीकरण, सार्वत्रिकीकरण, उद्योगिकीकरण)

- v) केंद्रीय लोकसेवा आयोगाची (UPSC) स्थापना या वर्षी झाली.

(1926, 1976, 1996)

- क) खालील विधाने चूक की बरोबर ते सांगा. [10]
- सी. ए. चे पूर्ण रूप चार्टर्ड अकाउंटंट आहे.
 - माणूस स्वभावतः एक सामाजिक प्राणी आहे.
 - गुरूनानक के शीख धर्माचे संस्थापक होते.
 - दारिद्र हे दारिद्र्याचे कारण आहे.
 - सी. एस. (CS) चे पूर्ण रूप कॉर्पोरेट सेक्रेटरी आहे.
 - रिलीजन हा शब्द ग्रीक मूळ शब्द रिलोगर पासून आला आहे.
 - आर्थिक विषमता आर्थिक विकासातील अडथळा आहे.
 - लवचिकतेतील एकता हे भारतीय संस्कृतीचे वैशिष्ट्य आहे.
 - अर्थव्यवस्थेतील एकूण बेरोजगारीचा अंदाज घेतांना फक्त अनैच्छिक बेरोजगारी विचारात घेतली जाते.
 - विभक्त कुटुंबपद्धत हे भारतीय संस्कृतीचे वैशिष्ट्य आहे.

प्र.2) सनदी सेवा परीक्षांच्या तयारीचे फायदे कोणते? [10]

प्र.3) बेरोजगारीची व्याख्या लिहा. बेरोजगारीची कारणे कोणती? [10]

प्र.4) भारतीय जाती व्यवस्थेचे गुण व दोष स्पष्ट करा. [10]

प्र.5) दारिद्र्याची कारणे आणि परिणाम सविस्तर स्पष्ट करा. [10]

प्र.6) टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) [20]

- भारतीय बँकिंग क्षेत्रातील संधी
- अस्पृश्यतेची समस्या
- राष्ट्रीय एकात्मता
- भारतीय अल्पसंख्यांक
- आर्थिक समानता
- महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग (MPSC)

Total No. of Questions : 7]

SEAT No. :

PA-1745

[Total No. of Pages : 1

[5952]-130

F.Y. B.Com. (Vocational)

**115 - A : COMPUTER APPLICATIONS-I
(CBCS 2019 Pattern) (Semester - I) (Paper-I)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *Solve any Five questions.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Explain the following types of Computers:

- a) Supercomputer
- b) Microcomputer

Q2) Convert the following:

- a) Convert $(873)_{10}$ Decimal number into its equivalent Octal number.
- b) Convert $(536)_8$ Octal number into its equivalent Decimal number.
- c) Convert $(59)_{10}$ Decimal number into its equivalent Hexadecimal number.
- d) Convert $(10110)_2$ Binary number into its equivalent Decimal number.

Q3) a) What is Operating System? Explain.

- b) Explain function of ALU and Control Unit of CPU.

Q4) Explain briefly any five applications of Computer.

Q5) Write a note on :

- a) DVD
- b) Control Panel

Q6) Explain any two output devices in detail.

Q7) State and explain any five features of Word processing software.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PA-1746

[Total No. of Pages : 2

[5952]-131

F.Y. B.Com. (Vocational)

ADVERTISING, SALES PROMOTION AND SALES MANAGEMENT - I

115 (B) : Marketing Communication

(CBCS 2019 Pattern) (Semester - I) (Paper-I)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to right indicate full marks.

Q1) A) Fill in the blanks (Attempt any 5 out of 6) : [5]

- a) Communication is sharing of _____.
 - i) Ideas
 - ii) Feelings
 - iii) Information
 - iv) All of the above
- b) Noise is an example of _____ barrier.
 - i) Environmental barrier
 - ii) Social barrier
 - iii) Mechanical barrier
 - iv) Language barrier
- c) Marketing is an ongoing practice to capture _____ attention towards a product or service.
 - i) Salesperson's
 - ii) Customers
 - iii) Manufacturer
 - iv) Producer
- d) Which communication follows the formal channels provided in the organisation structure?
 - i) Natural
 - ii) Artificial
 - iii) Formal
 - iv) Informal
- e) According to _____ principle, the communication must be in short and brief.
 - i) Principle of Clarity
 - ii) Principle of Conciseness
 - iii) Principle of Consideration
 - iv) Principle of completeness
- f) Communication process is _____.
 - i) A continuous process
 - ii) A simple process
 - iii) One way process
 - iv) Rigid process

P.T.O.

B) Match the following: [5]

A	B
a) Communication	i) Evidence
b) Online Marketing	ii) Sender
c) Language Barrier	iii) Continuous process
d) Encoder	iv) 24×7
e) Written Communication	v) Unable to speak a common language

Q2) Short notes (any 2 out of 4): [10]

- a) Importance of communication
- b) Environmental Barriers
- c) E-Marketing
- d) Importance of Marketing

Q3) a) Explain the objectives of Marketing. [8]

OR

Explain the functions of Marketing.

b) Define Communication. Explain the elements of Communication. [7]

OR

Distinguish between Oral and Written Communication.

Q4) a) State and explain the importance Online Marketing. [8]

OR

Explain the barriers to Communication.

b) Explain the Process of Communication.

OR

Explain the importance of communication in Marketing. [7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PA-2698

[Total No. of Pages : 3

[5952]-132

F.Y. B. Com. (Vocational)

TAX PROCEDURE & PRACTICES - I

115 C : Indian Tax System & Income Tax
(2019 Pattern) (Semester - I)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) A) Choose Correct Option (Any Five)

[5]

- i) Article no. _____ defines the extent of territorial jurisdiction of Parliament and State Legislatures.
 - a) 245
 - b) 265
 - c) 264
 - d) 290
- ii) Assessment year is the period of 12 months commencing from _____ every year.
 - a) 1st March
 - b) 1st June
 - c) 1st April
 - d) 1st July
- iii) _____ canon states that only those taxes should be imposed that do not hamper productive effort of the community.
 - a) Canon of Productivity
 - b) Canon of Elasticity
 - c) Canon of Simplicity
 - d) Canon of Diversity
- iv) Tax on agricultural income, professional tax, value- added tax, state excise duty, stamp duty is collected by _____.
 - a) Local Bodies
 - b) Central Government
 - c) State Government
 - d) All of the above

P.T.O.

Q3) Answer the following : (Any Four)

[20]

- a) What are the Canons of taxation?
- b) What are the benefits of taxation in India?
- c) What is Direct Tax and Indirect Tax?
- d) What are the objectives of taxation?
- e) Explain the scope of taxation.
- f) Future of taxation in India

Q4) Answer the following : (Any One)

[10]

- a) Explain the administrative set up of Indian Tax System.
- b) Explain the Constitutional background of taxation in India

Total No. of Questions : 7]

SEAT No. :

PA-1747

[Total No. of Pages : 1

[5952]-133

F.Y. B.Com. (Vocational)

116A : COMPUTER APPLICATIONS - II

(2019 Pattern) (Semester - I) (CBCS) (Paper - II)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Draw a neat- labeled diagram wherever necessary.
- 3) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Explain briefly constants used in C. [5]

Q2) Explain the need of programming languages. [5]

Q3) Write a note on Machine Language. [5]

Q4) Explain *scanf* () function with syntax and example. [5]

Q5) Write a C program to find multiplication of two numbers. [5]

Q6) Explain relational operators with example. [5]

Q7) Answer the following (Any Four): [20]

- a) Explain *int* data type used in C.
- b) Write a C program to calculate simple interest.
- c) Explain Bitwise operators in C.
- d) What is Computer Program? Explain.
- e) Draw and explain basic symbols used in Flowcharts.
- f) Write note on Assembly language.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PA-1748

[Total No. of Pages : 2

[5952]-134

F.Y. B. Com (Vocational)

**ADVERTISING SALES PROMOTION & SALES
MANAGEMENT**

116 (B) : Advertising (Paper-II)

(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - I)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right side indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks.

[5]

- i) The word 'advertising' has its origin from _____ word.
 - a) French
 - b) Latin
 - c) German
 - d) Greek
- ii) Advertisement of Polio dose is _____ type of advertisement.
 - a) Social
 - b) Regional
 - c) Consumer
 - d) National
- iii) Direct mail advertising sends messages through _____.
 - a) Audio
 - b) Video
 - c) Newspaper
 - d) Mail
- iv) Which is NOT the main function of advertising?
 - a) To inform
 - b) To persuade
 - c) To remind
 - d) To measure effectiveness
- v) Regular and frequent advertising helps to ensure _____.
 - a) More sale
 - b) Steady demand
 - c) Better performance
 - d) Control price

P.T.O.

B) Match the following : [5]

A	B
i) Helps to launch new product	1) Functions of advertisement
ii) 'Save-girl Child' - ad	2) Type of appeals
iii) To inform, to persuade	3) Type of advertising
iv) Rational appeal	4) Advertisement
v) Local advertising	5) Social advertisement

Q2) Short Notes : (Any Two) [10]

- a) Advantages of advertising to society.
- b) Emotional appeals.
- c) Functions of advertising.
- d) Types of advertising.

Q3) a) Define the term 'Advertising' & explain scope of Advertising. [8]

OR

Explain functions of advertising in detail.

b) Explain advantages of advertising to manufactures. [7]

OR

Explain advantages of advertising to customers.

Q4) a) Write a detail note on 'Professional advertising'. [8]

OR

Write different types of advertising.

b) Write a detail note on "Emotional appeals". [7]

OR

What do you mean by appeals in advertising? Explain any four types of appeals with suitable example.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PA-4224

[Total No. of Pages : 1

[5952]-135

F.Y. B.Com. (Vocational)

TAX PROCEDURE & PRACTICES

Goods & Services Tax

(CBCS) (2019 Pattern) (Semester-I) (116(C)) (Paper-II)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) Question No.1 is compulsory.
- 2) Attempt any Three questions from remaining.
- 3) Figures to the right side indicate full marks.

Q1) Define the following Terms and Concepts:

[14]

- a) Appointed Day
- b) Assessment
- c) Continuous supply of goods
- d) Fixed establishment
- e) Input tax
- f) Local authority
- g) Location of the recipient of services

Q2) What do you mean by Goods and Services Tax? Explain the advantages of Goods and Services Tax in detail.

[12]

Q3) Explain the types of GST registration and documents required for GST registration.

[12]

Q4) What is GST Council? Explain the functions of GST Council in detail.

[12]

Q5) Write short notes

[12]

- a) Rates of GST
- b) Cancellation of Registration
- c) Features of GST Council

